

Vpl. Pyhäjärvi

Torstai 17.12.2020

Pyhäjärveläisyyden vaalija - Karjalan puolustaja

N:o 12 • 65. vuosikerta

Joulutervehdyksiä menneiltä ajoilta

□ Riitta Hirvonen

Vanhempani **Mertta** ja **Emil Korhonen** asettuivat evakkomatkojen jälkeen Karkkilaan, jonne heidät on haudattu. Yhteys pyhäjärveläisiin säilyi läpi elämän. Sitä osoittavat niin joulu- kuin pääsiäiskortitkin.

Korttien lähettäjiä nimet ovat minulle vielä tuttuja. Siksi olen säilyttänyt niitä. Näissä joulukirjoissa veisattiin jo vuoden 1938 virsikirjasta. Minua huvittaa kuitenkin vanha sananparsi Vpl. Pyhäjärveltä: "Vanha-aikane virsikirja vaatii vanha-aikase äänenki."

Vpl. Pyhäjärvi-lehti ja Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö kiittävät lukijoita, ystäviä ja yhteistyökumppaneita hyvästä yhteistyöstä kuluneen vuoden aikana ja toivottavat kaikille **Hyvää joulunaikaa ja Vuotta 2021!**

Mantan kohvit museolla

KUVA ESA MÄKINEN

Kansanparantaja **Amanda Jokisen** eli Tyrvään Mantan (1853-1922) nimipäivää vietettiin Sastamalan seudun museolla ja Kahvila Pukstaavissa 26.10.2020, tällä kertaa pyhäjärveläisittäin Mantan kohvit -nimisellä tapahtumalla, jonka yhteydessä tutustuttiin amanuenssi **Emma Kurjen** johdolla Miun ja siun - Viipurin läänin Pyhäjärvi -näyttelyyn ja kuultiin mestarikansanparantaja **Jarkko Haapasen** esitelmä kansanparannuksesta. Mantaakin muisteltiin.

Lue lisää

s.5

Tyrvään Manta, rooliopas Marjatta Karimäki. Taustalla Katri ja Jarkko Haapanen.

Itsenäisyyspäivä Kannaksella

KUVA ANTTI MUSAKKA

Monen mieltä on ehkä painanut, kun pandemia on estänyt hautausmaista ja muistomerkeistä huolehtimisen Kannaksella tänä vuonna. Erityisesti Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuonna usea pitäjähdistys huolehti kynttilöiden syyttämisestä sanakarihaudoille, mutta tänä vuonna tämä kaunis, uusi perinne ei voinut toteutua.

Ilolla on nyt saatu nähdä, että asian hoitamiseen on saatu apuja.

Lue lisää

s.6

Sankarivainajien muistomerkillä Pyhäjärvellä kävi itsenäisyyspäivänä kynttilän syyttämässä Antti Musakka.

Pääkirjoitus

Jumala tuntee tien huomiseen

□ Tarja Kopalainen seurakuntapastori, Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen jäsen

Vuosi 2020 on päätymässä ja hyvä niin. Emme tiedä, mitä tuleva vuosi tullessaan tuo, mutta toivon ja rukouksen, että tätä kirjoittaessani koronan toisen aallon kiihtymisvaihe on käynnissä ja työni Sastamalan seurakunnan tiedotuspappina alkaa muistuttaa viime maaliskuun tilannetta. Tapahtumien peruuttamista on enemmän kuin uusia suunnitelmia. Kauden joululaulut siirrettiin juuri kokoontumisrajoitusten vuoksi radioon. Vielä emme tiedä miten käy jouluaaton ja joulupäivän kirkkotilaisuuksien.

Koronan ja pimeän puristuksessa alan olla aika väsynyt, ja niin on moni muukin. Olen myös vähän peloissani, sillä epäilen että tauti ennen pitkää löytää myös minut tai läheiseni.

Koronan ja pimeän puristuksessa alan olla aika väsynyt, ja niin on moni muukin. Olen myös vähän peloissani, sillä epäilen että tauti ennen pitkää löytää myös minut tai läheiseni.

SAMALLA MIETIN, kuinka iso hätä meillä oikeasti on käsillä? Yhteiskunta pyörii, kaupassa on tavaraa ja terveydenhuolto toimii. Eikö pitäisi olla kiitollinen? Isovanhempieni ikäluokalla ei ollut koronaa, heillä oli sota. Eilispäivän koronatartuntamäärän sijaan he seurasivat kaatuneitten määrää. Koronavilkun sijaan heitä piti valppaana ilmahyökkäyksen vaara. Karanteenin sijaan karjalaisten piti kerätä se, mitä jaksoivat kantaa ja lähteä evakkoon. Piti jaksaa vaivalloinen matka, kärsiä nälkää, kylmyyttä, tauteja, hyljeksintää. Meidän vaivamme, tämä korona, tulee jäämään historiaan globaalisuudessaan. Kuitenkin se on vähäinen vaiva, jos maailmansotiin vertaa.

Miten sitten pääsemme tästä eteenpäin? Millä mielin käymme uuteen vuoteen 2021? Jos nyt ihan intoa piukassa ei tällaisen vuoden jälkeen tulevaan tähyäkään, niin emmekö kuitenkin voisi katsoa tulevaan luottavaisesti? Uskoen, että rokotus tulee, rajoitteet poistuvat ja valo lisääntyy pikku hiljaa. Ei aikaakaan, kun leskenlehdet täplittävät jälleen ojanpientareita ja koivut alkavat työntää hiirenkorvaa.

MYÖS VPL. PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖN toiminta on kärsinyt koronasta. Kesän odotetut Pyhäjärvi-juhlat Helsingin Karjala-talolla jouduttiin peruuttamaan. Karjalainen päivä Sastamalassa pyhäinpäivän aikaan saatiin kuitenkin pidettyä, ennen koronan toisen aallon kiihtymistä. Siun ja miun –näyttely Pukstaavin tornihuvilassa keräsi ansaittua ihastusta ja on vielä ensi kesän paikallaan kertomassa Viipurin läänin pyhäjärveläisten tärkeää historiaa myös uusille sukupolville.

Myös me Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallinnossa mukana olevat toivomme ja uskomme parempaan huomiseen ja uuteen vuoteen 2021. Ensi kesänä varmaan jo saamme tavata Pyhäjärvi-juhlien merkeissä, tällä kertaa Nokialla. Toiveissa siintää lähivuosina järjestää Pyhäjärvi-juhlat myös Vpl. Pyhäjärvi eli nykyisessä Plodovojessa.

MEIDÄN TULEVAISUUTEMME, niin yksityisinä ihmisinä kuin kansakuntana ja ihmiskuntana, on Isä Jumalan käsissä eli erittäin hyvissä käsissä. Optimismi lienee se luonteenpiirre, millä karjalaiset ovat tässä maailmassa eteenpäin menneet. Suunnitellaan siis mekin ja haaveillaan! Mutta sitä ennen vietetään siunattu ja rauhallinen joulu toisistamme huolehtien. Meille on syntynyt Vapahtaja, pelastaja synnin ja pahan vallasta. Hän voi lahjoittaa sydämeemme joulun rauhan.

Kuvassa kirjoittaja nuorimmaisen lapsenlapsensa Aadan kanssa.

Palolla ja innolla murrosajan yli

Johtajakaksikko huolehtii uudistumisesta ja perinteen vaalimisesta

□ Tea Itkonen

Missä Karjala on? Ja miten karjalaisuutta viedään Karjalan Liitossa uudella vuosikymmenellä eteenpäin? Asiasta puhuvat neljännesvuoden uusissa tehtävissään liitossa toimineet Outi Örn ja Pertti Hakanen.

Kolme sanaa Karjalasta?

Karjalan Liiton uusien vetureiden, puheenjohtaja Outi Örnin ja toiminnanjohtaja Pertti Hakasen, vastaukset kertovat, että Örnille karjalaisuus on käytännönläheistä: ruoka, historia ja matkailu ja Hakaselle tunnetta: intohimo, kaipuu ja juuret. Tämähän on hyvä yhdistelmä työparille, sillä tässä on karjalaisuuden ydin ja sisältöä monipuolisesti. Sanat ovat myös karjalaisen identiteetin kulmakiviä.

–Karjala on aika moniulotteinen, tarkentaa Outi Örn.

–Olen itse kotoisin Kiiteeltä, ja Pohjois-Karjalassa olen lapsuus- ja opiskeluajat asunut. Sijoitan itseni vahvasti sinne, mutta toisaalta olen työelämässä asunut myös Etelä-Karjalassa, ja sen lisäksi reissannut paljon luovutetulla alueella. Karjalani ei ole paikkasijainen, vaan se on sisäinen tunnetila.

Pertti Hakasen Karjala on vahvasti Pyhäjärvellä, Kannaksella.

–Mutta entistä enemmän Karjala on arkeani; ihmisiä ympärilläni ja heitä, joita saan tavata.

Karjalaisuuteni elää nyt murroskautta, kun Kannakselle ei koronan takia ole päässyt. Se ammentaa entistä enemmän ystäväistä ja tutuista, kertoo Hakanen.

–Työssäni Karjalan Liitossa huomaan, että

Karjala on ympärilläni ajassa kaiken aikaa. Nautin siitä, kun minulla on ympärilläni ihmisiä, jotka tunnistavat oman karjalaisuutensa ja tukevat karjalaisista työtä. Upeassa kansalaisjärjestötyössä Karjala on tässä läsnä ihmisten kautta.

Samanlainen palo

Hakanen ja Örn edustavat eri lenkkejä siirtokarjalaisen sukupolvien ketjussa. Hakasen äiti oli jo toiminut lottana sota-aikana ja lähti aikuisena evakkoon, kun taas Örnin kohdalla evakkoon lähti ukki ja hänen

vanhempansa ovat syntyneet Pohjois-Karjalassa.

–Pertin kanssa meillä on samanlainen palo asioihin ja Karjalaan liittyen, vaikka lähtökohtamme on erilainen. Ukkini ei puhunut isälleni Uukuniemen kodista luovutetulla alueella. Ainoastaan Pyhäjärvellä

Vpl. Pyhäjärvi

www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

 facebook.com/Vpl-Pyhäjärvi-lehti

Julkaisija:
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr

Päätoimittaja:
Tea Itkonen
Vaskenvalajankatu 33
06100 Porvoo
puh. 040 557 4223
toimitus@vplpyhajarvi.fi

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Toimitusneuvosto:
Pertti Hakanen
Mauri Hauhia
Tea Itkonen
Tarja Kopalainen
Kirsti Naskali
Esko Pulakka
Markku Pärssinen

Seuraava numero ilmestyy joulukuussa. Aineisto toimitukseen viimeistään 6.1.

Tilaushinta:
Vuosikerta 35 €
kesto- ja vuositilaus
koti- ja ulkomaille
irtonumero 3 €

Ilmoitushinnat:
Kuolinilmoitukset
0,70 € / ppm
Muut ilmoitukset
0,80 € / ppm
pienin ilmoitus 20 € / ppm
Hintoihin lisätään alv 24 %

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies Kirsti Naskali
Miharintie 312, 37200 Siuro
puh. 040 719 2692 tai
saatio@vplpyhajarvi.fi

Sivunvalmistus:
Artea, Porvoo
Painopaikka:
Botnia-Print Oy, Kokkola

kalastaessaan, kun entinen kotipaikka näkyi järven toisella rannalla, hän oli todennut, että ”se on niin lähellä ja niin kaukana”. Ilmeisesti se oli liian kipeä paikka puhuttavaksi. Näin esimerkiksi luopumiseen liittyvät tunnot eivät ole suoraan välittyneet minulle.

Hakanen kävi 20 vuotta sitten ensi kerran Viipurin läänin Pyhäjärvellä ja ehti äitinsä eläessä tehdä sinne kolme matkaa.

–Se, kun matkavaikutelmiani – terveisiä ja valokuvia – tuodessani hän alkoi kertoa elämästään Pyhäjärven Pyhäkylässä ja kävimme kartalta ja valokuvista kaikki paikat läpi, juurrutti minut Karjalaan. Ei hän ollut aikaisemmin paljoa Karjalasta kertonut.

–Lappeenrannassa nuorena opiskellessani en vielä tunnistanut karjalaisuutta itsessäni, mutta nyt myöhemmin aina siellä käydessäni tai vaikkapa istuessani satamassa kahvilla ihmisten puhetta kuunnelllessani huomaan ja kuulen ihmisten välittömyyden. Ymmärrän sen, mitä nuorena menetin, kun en ollut kohdallani karjalaisuutta itsessäni vielä tunnistanut.

–Henkilökohtaisesti minulle parasta on se, kun kuljen yksin tai pienen porukan kanssa ja kuljen luonnossa omine ajatuksin tai saan siirtää tietoja ja jakaa elämyksiä pienen porukan kesken. Se on parasta karjalaisuuden ja sielun elävöittämistä, sanoo Hakanen.

Örn naurahtaa, että nuorena Kiteellä tai Joensuussa karjalaisuus oli hänelle arkea.

–Ei sitä korostettu mitenkään. Nyt Inkoossa ruotsinkielisellä alueella asuessani asia näyttäytyy eri tavalla. Esimerkiksi juhannustangon ympärillä suomenruotsalaisen kulttuurin ja perinteen iloisuus korostuvat, kun taas karjalaiseen perinteeseen kuuluu ilon lisäksi myös slaavilaista melankoliaa. Sen tunnistan myös itsesänikin ja se on tärkeää minulle.

Neljännenvuoden vaikutelmista

Hakasen kiittää kolme ja puoli vuotta kestäneeltä puheenjohtajakaudeltaan karjalaisuuden näkymistä eri tavoin eri puolella Suomea.

–On ollut hienoa tunnistaa karjalaisuutta eri pake-teissa. Satakunnassa karjalaisuus on erilaista kuin Etelä-Karjalassa. Karjalaisuuden rikkaus onkin sen monipuolisuus ja monimuotoisuus. Eri puolilla karjalaisuus painottuu eri tavoin. Yhtäällä se voi olla esimerkiksi ruokaperinnettä, toisaalla taas tapakulttuuria tai kiinnostusta historiaan.

Kolmen kuukauden

jälkeen Örnistä tuntuu kuin hän olisi ollut jo pitempäänkin tehtävässä sen vaiherikkaiden takia.

–Todella paljon tapahtuu liiton hallinnonkin tasolla, mutta kenttääkin olen päässyt kiertämään. Jos hallinnon osalta on ollut haasteellisia asioita ratkottavana, niin kentän kiertäminen on tehtäväsuo-la. Puolentoista viikon aikana kiersimme viisi piiriä ja olemme tavanneet myös suvut ja pitäjät. Kovasti odotan jo seuraava kenttäkierrosta helmikuussa, silloin kierrämme taas viisi piiriä, sikäli kuin pandemiatilanne sen sallii.

Hakanen korostaa myös antoisia kentän tapaamisia tärkeänä elementtinä puheenjohtajan työssä.

–Puheenjohtajuus oli minulle hyvä korkeakoulu karjalaisuuteen ja toiminnanjohtajan tehtävään. Kentän tunteminen antaa hyvät eväät hoitaa operatiivista tehtävää. Olenkin jo ehtinyt uppoutua syväle toiminnanjohtajan tehtäviin. En tietenkään osannut arvata millainen alku tehtävään tulee ja mitä haasteita ja koukeroita pandemia siihen tuo, joten tuntuu hyvältä, että olemme nyt vahvasti menossa eteenpäin.

Jäsenistö edellä

Haastateltavat arvostavat asetelman tuomaa jatku-moa ja näkevät yhteistyön helppona ja innostavana. Outi Örn nostaa esille alkuajan hallinnollisista haasteista jäsenmaksu-uudistuksen oikean sisällön viestittämisen ja viestin kuulemisen yhdistyksissä.

– Edelleenkin ihmisillä on väärää tietoa siihen liittyen. Tiettyjä yksityiskoh-tia linjattiin vasta viime lokakuussa, mutta kentällä on päätöksiä tehty jo ennen sitä. Pakottava kuva on väärä.

–Yhdistyslain mukaan on yhdistyksellä oltava yhdenmukainen rekisteri jäsenistään. Liitto on tarjonnut tähän työkalua yhdistysten käyttöön. Jäsenyyksiä on kolmea tyyppiä: 1. varsinainen jäsen, joka maksa sekä yhdistyksen että liiton jäsenmaksun, 2. ainais- ja kunniajäsenet, joiden jäsenyyden yleensä maksaa seura ja 3. ehdokasjäsen, mikä lanseerattiin viime keväänä. Yhdistyksen ne jäsenet, jotka eivät halua kuulua liittoon, ovat näitä ehdokasjäseniä. Liitolta ei lähde heille maksua, mutta yhdistyksen kannalta heidät voidaan ylläpitää samassa rekisterissä yhdistyslain mukaisesti.

–Jäsenistön kuuntelun pohjalta ja yhdistyksiä palvelemaan luotiin ehdokasjäsenyys, joka mahdollistaa kaikkien kuulumisen samaan yhteisöön. Tämä olisi ollut tärkeää voida viestittää liittokokouksessa keväällä, jotta yhdistyksissä olisi voitu suunnitella

ja päättää asiasta tiedon pohjalta. Liitolle tässä on mahdollisuus kertoa myös ehdokasjäsenille toiminnastaan.

Toimiston päässä laskutuksen onnistuminen on Hakasen vastuulla.

– Yhteisellä rekisterillä haluamme antaa yhdistystoiminnassa lainmukaisuuden vaatiman työkalun jäsenyhdistysten käyttöön, tämä on alkujaan jäsenistön taholta tullut toive. Oikean tiedon saaminen yhdistyksiin on nyt tärkeää. Jäsenkunnan sisäis-täessä uudistuksen uskon, että yhteydenottoja tulee paljon ensimmäisen laskutuksen toteuduttua. Olemme valmiina vastaamaan ja neuvomaan. Kokeilu Vammalan ja Hyvinkään karjalaseuroissa onnistui hyvin.

Maantieteellinen haaste voitetaan

On tärkeää, että karjalainen toiminta säilyy laajana ympäri Suomen, jotta olemme lähempänä yksittäisten jäsenten ja seurojen arkea, sanoo Örn.

–Toivon, että maakunnista ollaan meihin mat-talalla kynnyksellä yhteydessä. Mietitään, miten fyysistä toimintaa voidaan paremmin viedä maakuntiin. Koronan myönteisenä asiana näen sen, että se on antanut sysäyksen digitaaliselle toiminnalle. Ensi vuoden toimintasuunnitelmassa on lähdetty siitä, että tarkastelemme kaikkien tapahtumiemme ja koulutuksen osalta verkkolähetyksen mahdollisuutta, jotta tapahtumat voidaan seurata ja katsoa kaikkialla eri laitteilla.

–Haluaisin, että digitaalisuus lähentäisi meitä niin, että verkkolähetyksiä tehdään liiton lisäksi myös kentällä. Näkisin mielelläni maakunnissa streamattuja tilaisuuksia, sillä eri puolella järjestetään monia hienoja ja kiinnostavia tapahtumia.

Hakanen muistuttaa, että valtakunnallisena järjestönä liitos tehdään aika ohkaisella resurssilla monipuolista ja laajamittaista työtä.

–Toiminnan rakentamiseen ja kehittämiseen kannalta ei voi enää vähentää resursseja. Minulla on näk-kä tässä tehtävässä, ja olen kiitollinen myös Outin innosta. Olemme murros-vaiheessa ja nyt meidän on hyvä mennä sinne tasole, jossa meidän on ehkä odotettu olevan jo aiem-minkin. Yhteiskunnallista näkyvyyttä on lisättävä ja jäsenkuntaan päin on tasavertaisuudesta huolehdittava, koska se sitten ikää tai sijaintia.

Kolme sanaa uudistumisesta?

Mitkä ovat ne kolme sanaa, joka Örn ja Hakanen lausuvat uudistumisesta?

Outin avainsanat ovat: digitaalisuus, ylisukupolvisuus ja valtakunnallisuus. Pertillä puolestaan: yhtenäisyys, realismisuus ja saavutettavuus

Sanat kuvaavat niin haasteita kuin tavoitteita. Ne ovat hyviä johdotähtiä toimintaa kehitettäessä. Haastattelussa on kirkastunut Örnin ja Hakasen into ja palo tehdä asioita.

–Viimeisessä hallituksen kokouksessa oli hyvää keskustelua muun muassa ensi vuoden toimintasuunnitelmasta. Halu viedä asioita eteenpäin on vahva.

Turhautumisen tunnetta on niihin muutamiin eroihin liittyen, niiden ajoitus juuri nyt, kun hietäviä asioita ollaan ratkaisemassa. Haluaisin nähdä, että

mahdollisuuden antaminen olisi tärkeää.

–Uskon että 2022 ke-väällä olemme tilanteessa, jossa kentän huutoon on jo vastattukin ja asioita on tehty uudella tavalla, lisää Hakanen.

Huomisen karjalaisuus on liiton kolmivuotisteema vuosille 2021–2023. Örn näkee, että perinteinen yhdistystoiminta ei nuorille ole niin kiinnostavaa kuin digitaalinen tapa osallistua.

–On katsottava sitä, miten pysymme jäsenkunnalle riittävän tuttu-na ja miten löydämme helpon lähestyttävyyden nuorempien parissa. Digitaalisuus on yksi väylä saada nuorempaa porukkaa mukaan. Jäsenkunta on kuitenkin huomioitava

kokonaisuudessaan ja vanhempien arvokkaan perinnetiedon siirtäminen nuoremmille polville.

–Outi vetää kesäjuhla-konseptin uudistamiskomiteaa; mitkä ovat painopisteet tulevaisuudessa ja mitä haluamme tuoda esille. Kesäjuhlien uudistamisessa keskitymme suunnittelussa tulevaisuuden tarpeisiin, tähden-tää puheenjohtaja Pertti Hakanen.

–Kaikki karjalainen yhteistyö on myönteistä ja tärkeää. Karjalan sivistysseuran kanssa olemmekin löytäneet hyvän yhteyden ja kivoja yhteistyökuvia on tulossa ensivuodelle. Hanakasti tarttumme liittona kaikkiin tilaisuuksiin, summaa puheenjohtaja Outi Örn.

Karjalainen tunti ja Viikon seura

Karjalan Liiton puheenjohtaja **Outi Örn** ja toiminnanjohtaja **Pertti Hakanen** keskustelevat Liiton ajankohtaisista asioista Facebook Livessä torstaina 17.12.2020 (tämän lehden julkaisupäivänä) klo 17 alkaen.

Kysymyksiä voi laittaa ennakkoon osoitteeseen pertti.hakanen@karjalanliitto.fi ja niitä voi esittää myös tilaisuuden aikana.

Kysymyksiä esittäneiden kesken arvotaan kirjapaketti (Ruokamuistoja Karjalasta, Karjalaisten kokous 1940).

Jatkossa vastaavia live-tilaisuuksia järjestetään noin kerran kuukaudessa. Tilaisuuksissa käsitellään ajankohtaisia asioita eri vieraiden kesken.

Ole kuulolla ja osallistu!

Onko teidän seuranne "Viikon seura"?

Karjalan Liittoon kuuluu yhteensä noin 360 jäsen-seuraa, jotka tekevät hienoa työtäan yhteisen asian eteen. Tähän joukkoon kuuluu erikokoisia Karjala-seuroja, pitäjä-seuroja ja sukuseuroja.

Puheenjohtaja Outi Örn haluaa tutustua tarkemmin näiden seurojen toimintaan ja tuoda tätä seurojen tekemää tärkeää työtä tutuksi myös laajemmin. Tarkoituksena on vuoden 2021 aikana nostaa kerran viikossa aina yksi seura tarkempaan esittelyyn Karjalan Liiton Facebook-sivulla sekä koota esittelyt myös Liiton internet-sivuille.

Nämä esiteltävät seur

ovat nyt etsinnässä. Piiri- ja liittoyhdistysten sekä jäsenseurojen puheenjohtajille on lähtenyt kysely asiaan liittyen. Seurat voivat ilmoittautua mukaan Viikon seura -kampanjaan kertomalla seurasta ja sen toiminnasta. Mukaan voi ilmoittautua jo nyt tai myöhemmin vuoden 2021 aikana.

Kootkaa siis seuranne hallitus tai aktiivit koolle ja pohtikaa mitä haluatte kertoa työstänne niin uudelle puheenjohtajalle kuin koko karjalaiselle yhteisölle.

Karjalaisen kulttuurin ja toimintamme monipuolisuus eri seuroissa on rikkautemme.

Annetaan sen näkyä!

(Karjalan Liiton uutiskirje)

Aira Viitaniemen ruokamuistot nostavat veden kielelle

Marraskuussa pidettiin Karjalatalolla pieni kirjanjulkistamistilaisuus. Pientä oli kuitenkin ainostaan henkilömäärä koronarajoitusten tähden, sillä suureksi ja ainutlaatuisiksi sen tekivät viulunumerot ja kirjan tekijän **Aira Viitaniemen** laatima juhla-ateria puheineen.

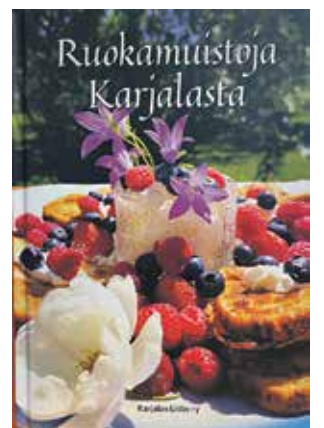
Karjalan Liiton naistoi-mikunnan kunniapuheenjohtaja Aira Viitaniemi on pitkän uransa aikana ollut karjalaisen ruoan lähettäjänä Japania ja Pohjois-Amerikkaa myöten ja hänen opeissaan on kehkeytynyt karjalaisen ruokaperinteen osajia. Airan piiraita on syöty lähetystöjen juhlissa ja presidenttien edustustilaisuuksissa.

Aira Viitaniemen uusin ruokakirja *Makumuistoja Karjalasta* tuo pöytään sato-kauden maut lukuisissa resepteissä. Kirja on liiton

juhlavuoden julkaisu. Reseptit hyödyntävät parhaita raaka-aineita suoraan kasvaimilta, metsistä, vesistä ja niityiltä.

Aira korostaa reseptien olevan helppoja valmistaa myös kotikeittiöissä. Kirjassa on reseptejä aterian joka vaiheelle. Lukijalle jäi mieleen monet alkuruoat, keitot eri raaka-aineista, ihanat padat ja paistit sekä houkuttelevat jälkiruoat, joista saimme maistella piimahyytelöä pihlajanmarjakiisselin kera. Airan keittiössä oli valmistettu väliruoaksi lämmin kurkkukeitto, joka aivan ehdottomasti on otettava esiin Naistoi-mikunnan edellisestä keittokirjasta *Karjalainen Keittokirja* (2016).

Kiinnitin huomiota myös siihen, että kirjassa on kivoja ideoita joulupöytään ja toisaalta onhan se mahtava joululahjanakin.

Niinpä ostinkin heti kokkailutaitoisille pojilleni jo kansikuvallaan houkuttelevan kirjan, jonka resepteistä he saavat parasta evästä oman karjalaisen identiteettinsä rakennus-puiksi. Kirjan valokuvat ovat **Saija Pelvaksen** ja **Mervi Piipposen**, taitto **Elina Kuusminin**. Kirjaa saa ostaa Sie mie -puodista verkosta tai Käpylästä. //ti

Kulttuuritorstai ja Pyhäjärvi-kokoelma

KUVA: SASTAMALAN SEUDUN MUSEO

KUVA: ESA MÄKINEN.

Pyhäjärvi-kokoelmassa esineiden kirjo ulottuu napeista ja pinsseistä kirkonkelloon.

Jussi Lahtinen kertoo Vpl. Pyhäjärven lastenkodin ruokakellosta.

Kirsti Naskali

Sastamalan seudun museo, Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi ja Suomen Kirjains-tituutti järjestävät talvikausina torstaisin Kulttuuritorstai-tapahtumia.

Tuolloin museoiden näyttelyt ovat avoinna ilta kuuteen saakka ja illalla järjestetään erilaisia kulttuuritapahtumia Pukstaavin salissa. Tilaisuuksiin on vapaa pääsy, mutta nyt korona-aikana osanottajien määrä on rajoitettu, jotta turvaetäisyydet voidaan säilyttää.

Kulttuuritorstaina 5.11. aiheena oli ”Pyhäjärvi-

Sastamalan seudun museo ja Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi ovat talvikaudella torstaisin avoinna klo 10–18. 10-vuotiaan Pukstaavin kunniaksi vuonna 2021 näyttelyihin on vapaa pääsy talvikaudella torstaisin klo 16–18.

kokoelman kätköistä”. Aiheesta olivat kertomassa museon amanuessi **Emma Kurki** ja tutkija **Jussi Lahtinen**.

Pyhäjärvi-kokoelman muodostuminen ja kokoelmatyö

Tapahtuman aluksi Emma Kurki kertoi Pyhäjärvi-kokoelman karttumisesta, kokoelmatyöstä ja sen tavoitteista. Hän kertoi, että Sastamalan seudun museon Pyhäjärvi-kokoelmaa on kartutettu vuodesta 1959 lähtien.

Kokoelman pohjan muodostivat Pyhän-Säätiön Tyrvään museolle lahjoittamat esineet, kuten kirkonkello, alttaritaulu ja kansallispuku. Kun museo toimi Tyrvään pappilan ki-
vinavetassa, Pyhäjärvi-kokoelmasta oli muodostettu oma osasto museon perusnäyttelyn yhteyteen. Lisäksi kokoelmasta koottiin aika ajoin vaihtuvia näyttelyitä.

Vuosikymmenten kuluessa museon kokoelmat kasvoivat ja kokoelmien hallinta vaikeutui.

Tietojärjestelmät muuttivat ja kokoelmatilat kävivät ahtaiksi. Museon kokoelmien vuonna 2018 toteutettu muutto Stormin vanhan koulun tiloihin mahdollisti huolellisemman kokoelmatyön myös Pyhäjärvi-kokoelman kohdalla: esineet käytiin läpi, niiden kunto kartoitettiin ja sijainti uusissa varastotiloissa kirjattiin.

Kuluneena vuonna kokonaistietämys kokoelmasta ja kokoelman käytettävyyden paranivat huomattavasti, kun museo ja Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön yhteistyönä Pyhäjärvi-kokoelma kartoitettiin. Esineet luetteloi-
ttiin ja digitoitiin, arkistoaineisto järjestettiin. Kokoelma on museoväen, tutkijoiden ja asianharrastajien käytettävissä, ja voi myös sanoa, että kokoelma on turvassa, ammattimaisesti ”paketoituna”.

Sukellus Pyhäjärvi-kokoelmaan

Tutkija Jussi Lahtinen teki luettelointityötä Pyhäjärvi-kokoelman parissa kolmen kuukauden ajan

maaliskuusta toukokuuhun keväällä 2020. Hän kertoi, että luettelointityö oli hänelle ennestään tuttua, mutta Vpl. Pyhäjärven hän ei tiennyt mitään ennen työn aloittamista, eikä siirtokarjalaisuus ollut hänelle ennestään tuttu aihepiiri.

Työn edetessä Jussi kertoi päässeensä hienoihin seikkailuihin Pyhäjärvi-aineiston parissa. Hän selvitti esineiden sijainnit lukien muutossa tehtyjä luetteloita ja verraten niitä varhaisempiin esineluetteluihin, kävi läpi esineet, valokuvasi ja digitoi ne. Lisätietoja esineistä Jussi etsi luovutuskirjoista, Vpl. Pyhäjärvi-lehdistä ja kirjallisuudesta. Löydetyt tiedot ja tarinat kirjattiin museon kokoelmanhallintajärjestelmään. Vpl. Pyhäjärvi-lehdet hän nimesi aarraitaksi. Niiden läpikäynti oli hänestä hienointa tässä työssä.

Toisenlainen urakka oli arkistokokoelmaan sisältyvien asiakirjojen läpikäynti. Niistä esimerkkinä Jussi Lahtinen näytti Juho Sirkiän, ”Korven Ukon”

Pyhäjärven uuden kunnantalon vihkiäisiin kirjoittaman runon. Pyhäjärvi-kokoelma sisältää paljon esimerkiksi yhdistysten pöytäkirjoja ja yksittäisten henkilöiden aineistoja. Ne ovat pyhäjärveläisten arjesta kertovaa mikrohistoriaa, joka tarjoaa esimerkiksi opinäytetyön tekijöille ja muille tutkijoille hienoa aineistoa.

Pyhäjärvi-kokoelmaan sisältyy myös valokuvakokoelma, jota ei nyt tehdyn kartoituksen yhteydessä ehditty käydä kokoaan läpi. Kuvien tunnistuksessa ja kuvatekstien täydennyksessä riittää vielä työtä.

Kokoelmaa kartutetaan ja tutkitaan

Valtakunnallisessa museoiden tallennustyönjaossa Sastamalan seudun museo on ottanut tallennusvastuukseen Vpl. Pyhäjärveä koskevan aineiston. Pyhäjärvi-kokoelmaa siis kartutetaan edelleen harkitusti. Yksittäisten lahjoitusten suhteen voi ottaa yhteyttä

amanuessi Emma Kurkeen (emma.kurki@puks-
taavi.fi).

Pyhäjärvi-kokoelman esineet eivät ole jatkuvasti esillä yleisölle, mutta kokoelman esineitä voidaan esitellä vaihtuvien näyttelyiden yhteydessä.

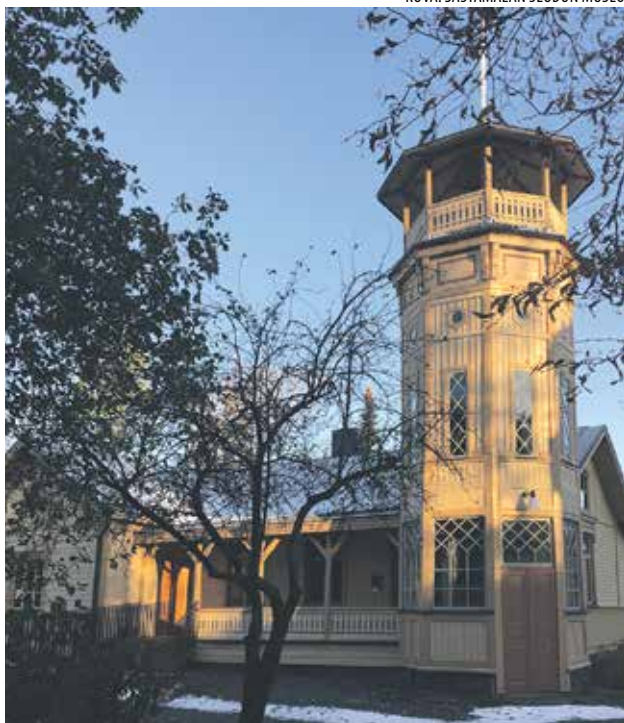
Juuri nyt kokoelman helmiä on esillä Sastamalan seudun museon Tornihuvilassa 31.8.2021 asti avoinna olevassa näyttelyssä ”Siun ja miun – Viipurin läänin Pyhäjärvi”.

Kokoelman asiakirja-arkisto ja käsikirjaston nitet ovat tutkittavissa sopimalla vierailuajan amanuessi Emma Kurjen kanssa.

Tulevaisuudessa Pyhäjärvi-kokoelman esinekuvat tietoineen tullaan julkaisemaan Finna.fi-hakupalvelussa. Aikataulu tämän suhteen on vielä avoin.

Kokoelman parissa työ jatkuu. Ensi vuoden aikana museolla tuotetaan Vpl. Pyhäjärvi-aiheinen lainattava opetussalkku koulujen ja harrasteryhmien käyttöön sekä Vpl. Pyhäjärvestä kertova kiertonäyttely.

KUVA: SASTAMALAN SEUDUN MUSEO

KUVA: SASTAMALAN SEUDUN MUSEO

Pyhäjärvi-kokoelman erilaiset aineistot

Kulttuurihistoriallinen esinekokoelma

Noin 450 objektia

Tutkimuskäyttö tilauksesta, tietopalveluhinnasto

Valokuvakokoelma

Noin 300 objektia

Tutkimuskäyttö tilauksesta, tietopalveluhinnasto

Arkistoaineisto

Noin 10 hm, 31 am

Vapaa tutkimuskäyttö

Kirjastokokoelma

Muutama hm

Vapaa tutkimuskäyttö

Käyttökokoelma

Muutama objekti

Museon opetuskäyttö

Yleisökokoelma

Noin 100 objektia

Tutkittavissa Topoteekissa

Taulukko Pyhäjärvi-kokoelman erilaisista aineistoista ja niiden käyttötarkoituksista.

Mantan kohvit nautittiin museolla

□ Esa Mäkinen

Kansanparantaja **Amanda Jokisen** eli Tyrvään Mantan (1853-1922) nimipäivää vietettiin Sastamalan seudun museolla ja Kahvila Pukstaavissa 26.10.2020.

Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlavuoden ohjelman yhteydessä aloitetun tapahtuman nimenä oli tällä kertaa karjalaisittain Mantan kohvit. Sastamalan seudun museon järjestämä tapahtuma toteutettiin yhteistyössä Tyrvään seudun kotiseutuyhdistyksen, Vammalan Karjalaseuran ja Kahvila Pukstaavin kanssa.

Tapahtuman aluksi juotiin kohvit nimipäiväsankarin Tyrvään Mantan eli rooliopas **Marjatta Karimäen** johdolla. Nimipäiväkakun lisäksi tarjolla oli myös perinteisiä käsin tehtyjä karjalanpiirakoita. Kohvihetken jälkeen oli vuorossa **Jarkko Haapasen** esitelmä, kertomuksia kansanparannuksesta, ja lopuksi tutustuttiin Siun ja miun – Viipurin läänin Pyhäjärvi -näyttelyyn (avooinna 31.8.2021 asti) amanuenssi **Emma Kurjen** opastuksella.

Tyrvään Manta oli aikansa tunnetuimpia kansanparantajia. Muista kansanparantajista poiketen Manta valmistoi rohtonsa apteekin aineista. Mantalla oli oma vastaanotto, mutta hän teki kotikäyntejä ja piti yhteyttä asiakkaisiinsa paljon myös kirjeitse.

Mantan kirjeet ja reseptit ovat tallella Sastamalan seudun museon arkistossa. Niistä voidaan todeta, että hän oli tunnettu myös Viipurin läänin Pyhäjärvellä, koska myös sieltä on otettu häneen yhteyttä.

Emma Kurjen mukaan Manta on museolle erittäin mielenkiintoinen historian henkilö, koska hänen kauttaan voi tutustua menneisyyden teemoihin, kansanparannuksen käytäntöihin ja myös tavallisten ihmisten arkeen 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa.

Jarkko Haapasen esitelmässä "Kertomuksia kansanparannuksesta" käsiteltiin aluksi kansanparannuksen ikiaikaista historiaa, jonka juuret ulottuvat 9000 vuoden taakse kampakeraamiseen aikaan. Sen aikaisista parantajista; shamaaneista, ruumun käyttäjistä ja loveen lankeajista, kertovat varhaisimmat säilyneet kalliomaalaukset.

Suomalais-ugrilaisen alueen kalliomaalauksen mytologinen kuvaus on koko Eurooppaan ja Skandinavian rikkainta. Ne todistavat, että kansanparannusta on harjoitettu jo tuhansia vuosia sitten.

Tyrvään Mantan aika

Tyrvään Mantan aikana, 1900-luvun alkupuolella, kansanparantajat olivat pääosin käsillä tekijöitä kuten kansanhierojat, nikamankäsittelijät/jäsenkorjaajat, kupparit ja suonensikijät. Käytössä oli paljon ulkoisia hoitoja, jotka oli käytännössä hyviksi todettu. Myös erilaiset hauteet, kääreet, linimentit ja lastoitus kuuluivat käsillä tekijöiden hoitovälineisiin. Toinen merkittävä ryhmä, johon myös Tyrvään Manta kuului, olivat kasvilääkinnän taitajat ja herbalistit.

Näiden lisäksi kansanparantajissa oli myös erilaisten transsitekniikan käyttäjiä, kuten tietäjät, näkijät, unennäkiäjät ja loitsijat sekä verenseisauttajat ja verensulkijat. Näihin liittyy paljon mystisiä ja maagisia tarinoita, jotka ovat mielenkiintoisia, olivatpa ne sitten totta tai tarua. Myös Tyrvään Mantalla kerrotaan olleen tällaisia maagisia kykyjä. Jarkko kertoi tarinan pikkupojasta, joka oli saanut runsaasti verta vuotavan haavan kaulaansa. Pojan isä oli hädissään juossut Mantan vastaanotolle sanomaan että poika vuotaa kuiviin. Manta oli ollut vähän aikaa hiljaa, katsonut tyhjästi eteenpäin ja sanonut, että ei vuoda enää. Kotona olleen pikkupojan veren tulo oli loppunut, ja vain arpi jäi niskaan.

Muinaisiin rituaaleihin ja loitsuihin uskottiin vielä 1900-luvun alussa niin, että apteekissa vanhemmat henkilöt saattoivat kysellä, että onko näihin lääkkeisiin luettu luvut, että ne varmasti tehoaa. Tällä tarkoitettiin kalevalaisia loitsuja ja uskottiin, että lääkkeet eivät tehoa ellei niihin joku tietäjä ole lukenut taudin karkottamiseksi tarkoitettua loitsua.

Nykyinen perinnehoito

Suomessa kaupungistuminen ja lääketieteen voimakas kehitys 60-luvulta alkaen johtivat perinnetapojen näivettymiseen. Kansanparannuksen traditioita ei siirretty eteenpäin ja ne olivat vaarassa kadota lähes kokonaan, kunnes 80-luvulla Pohjanmaalla niitä alettiin jälleen elävöittämään. Nykyisin paljon käytössä oleva kalevalainen jäsenkorjaus on Pohjanmaalla asuvan mestariopastaja **Olavi Mäkelän** vanhasta jäsenkorjausperinteestä kehittämä hoitomenetelmä.

Jarkko Haapanen on toiminut perinnehoitajana 23 vuoden ajan. Lisäksi hän on jo 15 vuoden ajan kouluttanut uusia perinnehoitajia. Esitelmän päätteeksi käytiin keskustelua ja kysyttiin mm. joidenkin menetelmien toimivuutta selittävistä tieteellisistä ja fysiologisista perusteista, joita usein on myös löydetty. Jarkolle kansanparannuksessa on kyse ennen kaikkea esi-isiltä peritystä pitkän kokemuksen perusteella käytännössä hyviksi todettujen hoitomenetelmien käytöstä.

Nykyisin käytössä oleva perinnehoito on empiiristä eli kokemukseen perustuvaa. Menneisyydestä on otettu ne kaikkein toimivimmat tavat. Käsillä tehtävät tavat on ennallistettu ja ne on muokattu nykypäivän tarpeisiin sopiviksi ja maailmankuvaa vastaaviksi. Perinnehoitaja on myös perinteen hoitaja, ja toisinpäin perinne hoitaa myös hoitajaa, toteaa Jarkko.

Siun ja miun – Viipurin läänin Pyhäjärvi -näyttely

Tilaisuuden lopuksi tutustuttiin Siun ja miun – Viipurin läänin Pyhäjärvi -näyttelyyn. Olen ollut mukana tekemässä tätä näyttelyä ja käynyt katsomassa sen valmiina jo useamman kerran. Tällä kertaa mukana on sopivan kokoinen ryhmä ja pääsen seuraamaan näyttelyn ensimmäistä kertaa alusta loppuun Emma Kurjen asiantuntevalla ja sujuvalta opastuksella. Todella vaikuttavaa. Tästä näyttelystä saa joka kerta jotain uutta.

Emma Kurki kertoo vitriineissä olevista esineistä. Taustalla näkyy Vpl. Pyhäjärven kirkon kello ja kuva alttaritaulusta.

Näyttelyssä käydessäni oli mukana on eri kerroilla ollut uusia ihmisiä, joilla monella on juuret Vpl. Pyhäjärvellä, ja jotkut ovat myös siellä syntyneitä.

He kaikki tuovat mukanaan omat muistonsa ja kertovat omat tarinansa. Tulen käymään tässä näyttelyssä vielä monta kertaa, mutta se on aina

mielenkiintoista, sillä tästä näyttelystä saa varmasti irti joka kerta jotain uutta ja tunnetasolla se koskettaa aina.

Kuka tietää tai muistaa?

KUVA: ESA MÄKINEN

Irma ja Kaarlo Satimus keskustelussa Kirsti Naskalin kanssa.

KUVA: SASTAMALAN SEUDUN MUSEO

□ Kirsti Naskali

Sastamalan seudun museon kulttuuritorstai-illassa 5.11.2020 olivat mukana sastamalalaiset **Irma** ja **Kaarlo Satimus**. Heillä on hallussaan Sastamalan Stormin kylässä sijaitsevan Satimuksen maatilankirjoitusta 1830-1980, ja arkistoa on järjestetty kuluneena vuonna. Satimuksen tilalla on sodan jälkeen asunut siirtokarjalaisia Viipurin läänin Pyhäjärvellä, ja tuo vaihe talon historiassa kiinnostaa Irma ja Kaarlo Satimusta.

Sodan jälkeen silloisessa Tyrvään pitäjän Stormin kylässä sijainnutta Satimuksen tilaa isännöivät sisarusukset **Hanna** ja **Kalle Satimus**. Heti sodan jälkeen talossa oli asunut useita siirtolaisperheitä, ainakin **Mikko** ja **Matti Haakanan** sekä **Ilmari Pusan** perheet Pyhäjärvellä. Yhteyttä siirtolaisperheisiin oli pidetty pitkään vielä sen jälkeenkin, kun nämä olivat muuttaneet muualle.

Irma ja Kaarlo Satimus ovat erittäin kiinnostuneita tietämään, keitä heidän talosaan sodan jälkeen asui ja kuulemaan tarinoita tuosta ajasta ja toivovat yhteydenottoja. Satimusten yhteystiedot saa tämän lehden toimituksesta, s-posti: toimitus@vplpyhajarvi.fi tai puh. 040 557 4223.

Satimuksen maatilankirjoitusta joulukortti, jolla aikaisemmin evakossa Satimuksen tilalla ollut perhe toivotti Hyvää Joulua Satimuksen välle.

Mestariopastaja Jarkko Haapanen on toiminut perinnehoitajana jo lähes neljännesvuosisadan. Hänestä voit lukea lisää kotisivulta perinnehoito.fi

Kuolleita

Rakkaamme

Maire Kyllikki Federley
o.s. Mäenpää

s. 11.6.1938 Kokemäki
k. 21.12.2019 Hämeenlinna

Jorma Olavi Federley

s. 10.5.1936 Pyhäjärvi Vpl.
k. 17.10.2020 Hämeenlinna

*Et ole ikuudessa, et ole poissa
olet tuhat tuulta puistikoissa
olet valon välke aallokossa,
olet timantti hankien loistossa.
Et jättänyt meitä, et ole väiti,
olet lintujen laulu taivaalla,
olet kuiskaus viljapellolla,
olet henkäys rakkaasi poskella.*

Syvästi kaivaten
**Marjo, Rike, Samuel, Malviina
Kirsi, Markku, Antto, Anna
Sari, Matti, Karla, Violet
Rami, Elli, Iiris, Onni**

Siunaukset toimitettu läheisten läsnäollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Itsenäisyyspäivä Kannaksella

Luovutetulla alueella on 56 seurakuntien sankarihautausmaata. Niihin on haudattu noin 7 000 talvi- ja jatkosodassa kaatunutta sankarivainajaa. Näiden lisäksi lähes 1 000 kaatunutta lepää alueelle perustetuilla seitsemällä kenttähautausmaalla. Pitäjätseurat tai Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ole voineet tehdä hautojen hoitomatkoihin kuluneen vuoden aikana.

Loka-marraskuun aikana Pietarin pääkonsulaatissa työskentelevä Marja Lyhty omasta aloitteestaan ja omalla ajallaan kiersi 27 luovutetun alueen hautausmaata ja Tuuloksen kenttähautausmaan ja siisti hautoja. Hän asetti muistomerkillä pienet havuseppeleet ja syytti kynttilät. Näistä tervehdyksistä on Sotaveteraaniliitto tuottanut videon, johon linkin löydät heidän ja Karjalan Liiton koti- sekä facebook-sivultaan. Seppeleet olivat vielä vehreitä, kun haudoilla vierailtiin itsenäisyyspäivänä.

Kynttilän vapaus sodan muistomerkillä veivät Peter Zakrevski Vuoksenranta-seurasta ja Sergey Danilov Kiviniemestä itsenäisyyspäivänä kaikkien sotien kaatuneitten muistoksi. Pyhäjärven lisäksi he veivät kynttilät Sakkolan, Räisälän, Kirvun, Antrean ja Vuoksenrannan sankarivainajien muistomerkeille.

KUVA PETER ZAKREVSKI

Joulun liekki

Pertti Luumi,
rovasti, opetusneuvos

Kuluneena vuonna moni meistä on joutunut tavalista enemmän ohjelmoimaan itseään. On ollut normaalia enemmän aikaa lukemiseen, television katseluun, askarteluun. Ei ole ollut mahdollista samassa määrin kuin ennen osallistua yhteisiin tilaisuuksiin. Itse olen huomannut lukeeneeni kirjallisuutta varsinkin paljon.

Pari viikkoa sitten luin uudelleen Tito Collianderin kirjan ”Lapsuuteni huvilat”, jonka olin viimeksi lukenut joskus 40 vuotta sitten.

Collianderin lapsuus – Helsingissä, Terijoella, Pietarissa – oli sellaista, jota harva tämän päivän suomalainen lapsi joutuu kokemaan: kyllä paljon hyväkin, mutta paljon myös köyhyyttä, sairautta, pelkoa, kärsimystä. Olisi voinut kuvitella, että hänen kokemansa olisi johtanut pelkkään epätoivoon ja masennukseen. Mutta ei!

Kirjansa eräällä sivulla Colliander kysyy: ”Onko ihmiselämä, kuten yhä uudestaan kuulee sanottavan, vailla yhtenäisyyttä, pirstaleinen ja muodoton, sekasortoa, tolkuttomuutta? Ei. Kielitiedyn uskomasta sitä.”

Ja hän jatkaa: ”Minun lapsuuttani hallitsi joku muu: Rakkaus, äidin ja

Kirkon Sanoma

isän rakkaus. Se ei jättänyt tilaa tyhjyydelle ja tarkoituksettomuudelle. Se antoi kaikelle merkitystä, se satoi arjen päivät, loi kaikkeen valoa ja kirkkautta, tunnun eheydestä, ei pirstoutumisesta, tunnun pysyvyydestä, ei hävityksestä. Tämä aina läsnä oleva ihme: kyky iloita, antaa anteeksi ja rakastaa. Se kanto meitä eteenpäin, kantaa varmaan yhä.”

Olemme eläneet kohta vuoden aikaa, jossa tunnusmerkillistä on ollut maailmanlaaja sairauden uhka, rajoitukset ja monelle myös yksinäisyys. On ollut varauduttava myös siihen, että jouluai- kakin on poikkeuksellinen. Joululaulut kyllä soivat, lahjoja hankitaan, suunnitellaan joulunviettoa. Mutta olemme joutuneet myös kysymään: Mitä joulusta pääsee simpäämme? Mikä kaksi

vuosituhatta jatkuneesta hengenliikkeestä koskettaa meitä? Onko joululla yhä sanomaa meille?

Viime vuosina monet lauluntekijät, usein niin sanottuja maallisia lauluja tehneet, ovat sanoittaneet ja säveltäneet myös hengellisiä lauluja ja tulkinneet joulun perimmäistä sanomaa aikamme ihmisille. Yksi vielä varsin uusi laulu on nimeltään *Aito joulu*. Laulun kertosäkeessä on tavoitettu mielestäni olennaisin siitä, mitä joululta odotamme. Ehkä juuri tähän joulun laululla on tärkeä viesti:

”Katso meihin joulun Herra, katso tänään meihin niin, että syvä rauha virtaa näihin kylmiin sydämiin. Katso meihin joulun Herra, katso silmin lämpimin. Anna meille rakkautta, joulun liekki suloisin.”

Puheenjohtajan palsta

Rokotetta odotellessa

Esko Pulakka
hallintoneuvoston puheenjohtaja

Oli tavallinen torstai 29.10. Postilaatikossa mieluinen Karjala-lehti. Lämminhän tämä syksy on ollut, mutta kuin tosi lämpöinen etelän tuulahdus ilmeni lehden takasivulla: **Markku Summan** ja hänen perheestään. Kirsi on nimittäin pikkuserkkuni. Jutussa mainitti Antti-iso- isä oli minun isäni eno.

Luin jutun hyvin tarkkaan. Olen varma, että isä-Johannes oli antanut tietoja ja tarkastanut jutun, koska en löytänyt koko sivulta yhtään virhettä. Tai sitten toimittaja Markku on ihan huippu hommassaan.

Markun juttu oli marraskuun lehdessämme, tekijän nimi ja lähde olivat mainitut. Jotenkin hieman vierastan juttujen lainailua, mutta tässä tapauksessa on tärkeää, että lehtemme lukijat voivat jakaa Kirsin ja perheen lämpöiset Kyproksen terveiset. Lisäksi Kirsi mainitsi, että Johannes- isä on tilannut hänelle Vpl. Pyhäjärvi-lehden.

En tiedä, kuinka monta lehteä ulkomaille menee, mutta tässä vaiheessa mieleeni toimitusneuvoston jäsenenä tuli uusi näkökulma. Mikä? Vastaus: Vastuu lehden sisällöstä. Ei ole yhdentekevää, millaisia terveisä kotimaasta lähetämme. Tyhjänpäiväisyyksiä ei kannata Euroopan toiselle laidalle lähettellä.

Toinenkin uusi asia tuli jutussa esiin. Kirsin mies Victor on Famagustasta, nykyisen Kyproksen Turkilaisosasta kotoisin. Olen koko elämäni ajan mieltänyt sellaista maailman kolkkaa, missä olisi käynyt kuin luovutetussa Karjalassa. Rajathan muuttuvat monesti, mutta onko missään aluetta tyhjennetty alkuperäisistä asukkaista niinkuin meillä kävi. Nyt sanottiin, että tuolla Kyproksen pohjoisosassa olisi käynyt niin. Olisi kiintoisaa tietää asiaa enemmän.

Lämpimiä terveisiä Kirsille ja koko perheelle tältä harmaasta Suomesta! Ja hyvää Joulua, jos lehti sinne ennen joulua ehtii!

On harmaata ja pimeää. Syksy on taas ollut pitkä, joskin lämmin. Korona rajoittaa liikkumista, ja toinen aalto on näinä viikkoina edennyt ihan tarkkaan niin, kuin asiantuntijat keväällä ennustivat. Joitakin ilon pilkahduksia sentään välähtää joskus. Meidän Anna-tytär antoi pyydettäessä juuri ja juuri luvan julkaista lehden ”perheutisiin”, että Turun Yliopisto on myöntänyt hänelle Dosentin arvon. Sinnikäs aikuisopiskelu, mihin isän esimerkki antoi ehkä hiukan suuntaa, on edennyt pitkälle. Onnea rakkaalle tyttarelle!

Näinä päivinä tarvitsemme toistemme tukea ja rohkaisua. Muistan, miten **Aira Samulin** keväällä roh-

Kirjoittaja Miun ja siun – Viipurin läänin Pyhäjärvi -näyttelyssä: ”kaksi jäykkää Noitermaajuurista, vasemmalla jäätuura.”

kaisi suomalaisia. Sanoma Yllä mainitti Antti-eno oli se, että pärjäämme kylä, olemme pahemmastakin selvinneet. Eihän nyt tarvitse juosta pommisuojaan turvaan niinkuin hän nuorena tyttönä, olosuhteet ovat ihan toiset. Minusta Aira on tämän päivän suurin Karjalainen! Hänet on hiljattain nimitetty vuoden Lotaksi, joka on oikein. Tuollainen Suomen kansan positiivinen rohkaisija ansaitsisi kaikki mahdolliset nimitykset ja arvomerkit, mitkä vielä puuttuvat. Onnea vielä tältäkin paikalta, ja kiitos ainutlaatuisesta elämäntyöstä!

Yllä mainitti Antti-eno oli leikkisä mies. Siskonmies Pekkaa tuli joskus vähän kiusoiteltuakin. Varmaan Aura-tätini tai joku muu muisteli, miten eräänä hänen lapsuutensa jouluna enolta tuli lahjaksi rumpuja, torvia ja sen tapaisia lahjoja sisaruksille, mitä nyt Noitermaan kaupoista sai. Pyhien jälkeen eno kysyi Pekalta: ”Oliks teil rauhalline joulu?”

Toivotan kaikille lehtemme lukijoille rauhallista ja hyvää Joulun aikaa. Rokote tulee ihan kohta.

Talvisodan syttymistä muisteltiin Seinäjoella

Karjalan Liiton puheenjohtaja **Outi Örn** puhui Talvisodan syttymisen muistotilaisuudessa Seinäjoella 30.11.2020.

Puheensa aluksi Outi Örn luki muistiinpanoja hänen ukkinsa joukkueen sotapäiväkirjasta.

2.12.1939

00.10 Lähetettiin partio 1+1 etumaastoon

5.25 Partio 1+5 palasi. Pitkä yhteys viholliseen, haavoittuneita 1+2 - Kersantti Lampinen, sotamies Saukkonen, sotamies Silvennoinen

10.10 Komppania sai vetäytymiskäskyn Suvilahden suuntaan

15.00 Komppania vetäytyy edelleen Lietteen kylän länsireunaan. Kosketus viholliseen.

20.30 Irtautuu komppania Maltingin kylän suuntaan, jonka länsipuolella oli teen juonti

"Näin alkoivat talvisodan ensimmäiset päivät ukkini Toivo Tiaisen osalta. Tämä kansa-

koulun käynyt maanviljelijä taisteli talvisodassa kiväärimiehenä Laatokan koillisrintamalla eli mm. Suojärven, Piitsojan, Suvilahden, Kollaan ja Lavajärven alueella. Sinne oli hänet johdattanut muiden suomalaismiesten tavoin maailmanpoliittinen tilanne.

SAKSAN HYÖKKÄYS Puolaan 1. syyskuuta 1939 aloitti toisen maailmansodan Euroopassa. Neuvostoliitto miehitti samaisen syyskuun aikana Puolan itäiset alueet ja aloitti oman etupiirinsä vahvistamisen kutsumalla Viron, Latvian ja Liettua neuvottelemaan sotilastukikohtien perustamisesta alueilleen.

Neuvostoliitto kutsui myös Suomen edustajat Moskovaan neuvottelemaan "konkreettisista poliittisista kysymyksistä" 5. lokakuuta 1939. Suomi ei lähettänyt Moskovaan ulkoministeriä, vaan pienemmin valtuuksin varustetun Suomen Tukholman-lähettilään *J. K. Paasikiven*. Hallitus halusi näin

säilyttää päätöksenteon omissa käsissään.

Suomessa toimeenpantiin "ylimääräisten harjoitusten" nimellä toteutettu asteittainen liikekannallepano 10.-11.10.1939. Käytännössä tämä tarkoitti täydellistä mobilisaatioita ja näin ollen Suomella olikin parempi neuvotteluasema kuin Baltian mailla, joilla vastaavanlaista liikekannallepanoa ei ollut toteutettu. Suomella oli siis nyt armeija aseissa, joukot puolustusalueilla, rajaseudun alueita evakuoitiin ja teollisuus- ja liike-elämässä tehtiin sodan uhan vaatimia muutoksia. Neuvostoliitto julkisti aluevaatimuksensa 30. lokakuuta, samaan aikaan kun. *Paasikivi* ja *Väinö Tanner* lähtivät toiselle neuvottelumatkalle Moskovaan. Neuvostoliiton vaatimukset katsottiin Suomessa liian koviksi ja neuvottelut eivät tuoneet varsinaista lopputulosta. Suomen neuvottelu valtuuskunta palasi Helsinkiin 13. marraskuuta 1939. Neuvotteluiden katkettua odotettiin Suomessa niiden jatkuvan myöhemmässä ajankohdassa. Näin ei kuitenkaan tapahtunut.

TORSTAINA 30.11.1939 klo 6.50 Neuvostoliitto aloitti tykistötulella sotatoimet ilman sodanjulistusta ja puna-armeija ylitti maiden välisen rajan. Taistelut alkoivat Karjalan kannaksella ja koko itärajalla. Suomalaisten suojajoukot vetäytyivät taistellen. Tuosta alkoi 105 päivää kestänyt ajanjakso, joka oli ennennäkemätön ponnistus koko suomalaiselle yhteiskunnalle. Sota on tunnettu erityisen vaikeista talviolosuhteista, puna-armeijan valtavista miestappioista, suomalaisten mottitaktiikasta sekä "talvisodan

hengestä". Talvisodan suurimmat voitot saavutettiin Tolvajärvellä, Suomussalmella ja Raatteen tiellä. Ankarimmat mottitaistelut käytiin puolestaan Kuhmossa ja Laatokan Karjalassa.

Armeijan lisäksi suuren panoksensa antoivat mm. muonitus-, lääkintä- ja ilmavalvontatehtävissä toimineet lotat, suojeluskunnat ja kotijoukot. Kotirintamalla naisten ja nuorten merkitys työelämässä kasvoi sekä kaupungeissa että maaseudulla. Jokainen kantoi siis oman osuutensa tässä työssä.

TALVISOTAA SEURANNEEN Moskovan rauhannehtojen mukaan Suomen oli luovutettava Neuvostoliitolle alueita Petsamosta, Sallasta ja Kuusamosta, pääosa Suomenlahden ulkosaarista sekä kokonaisuudessaan Karjalankannas ja Laatokan Karjala. Luovutettujen alueiden väestö siirtyi käytännössä kokonaisuudessaan Suomeen. Evakkojen määrä oli noin 420 000 eli lähes 12 % Suomen silloisesta asukasmäärästä.

Ehdot olivat siis raskaat koko Suomelle, mutta erityisen raskaat ne olivat kuitenkin kotinsa ja kotiseutunsa menettäneille karjalaisille. Valtiovalta pyrki tekemään parhaansa tämän suuren kysymyksen ratkaisemisessa, mutta karjalaiset kokivat, että kyseinen aika asetti vaatimuksia myös heille itselleen.

Karjalaisten yhteisrintaman luomisesta kokoonnuttii keskustelemaan Helsinkiin huhtikuussa 1940, talvisodan jo päätyttyä. Kokouksen avannut *Erkki Paavolainen* peräänkuulutti, että karjalaiset eivät voi jäädä sivustakatsojiksi silloin, kun oma asia on järjestelyn kohteena. Hänen mukaansa karjalaiset eivät tahdo

olla yksinomaan huoltotoimen varassa elävä holhottava joukko, joka ei itse voisi olla mukana ja myötävaikuttamassa järjestetyssä asioita uusissa olosuhteissa. Näin syntyi tänä vuonna 80 vuotta täyttävä Karjalan Liitto.

AJOITTAIN KUULEE evakoiden vertaamista nykyajan pakolaisiin. Tulee kuitenkin muistaa, että pakolainen on henkilö, jolle on myönnetty kansainvälistä suojelua kotimaansa ulkopuolella. Hän on paennut kotimaastaan ihmisoikeusrikkomuksia, sotaa ja levottomuuksia.

Talvi- ja jatkosodan jälkeen evakkotielle joutuneet naiset, miehet ja lapset olivat oman maan kansalaisia, jotka joutuivat nyt hakemaan asuinsijaa muualta Suomesta. Siten heitä ei voida verrata nykypäivän pakolaisiin, jotka tulevat Suomeen maan rajojen ulkopuolelta. Mutta toki evakoilla on voinut olla samankaltaisia kokemuksia ulkopuolisuudesta ja juurettomuudesta kuin nykypäivän pakolaisilla. Tässä suhteessa meillä voisi olla annettavaa nykyiseen pakolaiskeskusteluun.

Hyvät kuulijat, palataan vielä Laatokan koillisrintamalle talvisodan päiviin. Sinne jäivät kersantti *Toivo Raekorpi*, alikersantit Makkonen ja Hirvonen sekä monet muut. Ukki palasi rintamalta, mutta ei kotiinsa. Koti jäi rajan taakse.

Lähde: karjalanliitto.fi
Puheen voit kuunnella liiton kotisivulla tai facebookisivulla olevasta linkistä.

Mitä esi-isämme lausuivat joulusta

Mitä yksitoikkoisempi elämä on, sitä enemmän siinä kaivataan vaihtelua ja virkistystä. Ja yksitoikkoista oli elämä entisaikaan, jolloin kirjallisuus – muutamia hengellisiä kirjoja lukuunottamatta, oli varsin pienessä määrin varsinaisen kansan keskuuteen levinnyt, ja ainoastaan suupuheitten mukaan saatiin kotinurkkia ulompiin kuulumisia ja uutisia.

Vaihtelua tässä elämän yksitoikkoisuudessa tuottivat pidot ja juhlat, jolloin tuttavat ja sukulaiset suuremmissa joukossa kokoontuivat yhteen ja kävivät toisiansa tapaamassa ja tervehtimässä. Ei ihme, jos niitä ikävällä odotettiin ja niiden tuloa toivottiin sekä valmistuksia niiden varalta jo viikkomääriä tehtiin.

Erittäinkin joulu, juhlien juhla, oli yli muiden toivottu ja odotettu, sillä "joulu juhlista jalo, pappi paras vierahista", ja "joka jouluhun eläisi, joulusta jokin tulisi: elikkä elo parempi, tahi kuolo rohkeampi". Sen varalle ruokia ja juomia valmistettiin, sillä "jouluksi jokainen kokoo, jouluksi hiirikin säästää",

"joulu tulee jorrotellen, juustokämpäle kädessä", "on joulu köyhälläkin, laskiainen laihalakin", "jokahinen jouluksensa, köyhäkin kekriksensä".

Samoin koetettiin jouluksi huoneet puhdistaa ja parhaat vaatteet varata, sen vuoksi sanotaan: "jouluksi kettukin kenkäränsä korjaa", "tule joulu, koska joudut, jo on paita päikattuna, pyyheliinat pyykittyinä", "tule, juhla, joudu joulu: jo on pirtti puhdistettu sekä vaatteet varattu".

Semmoisista taas, joilla ei jouluksikaan ollut varaa parempia vaatteita ja ruokia varata, leikillä sanotaan: "tule kekri, joudu joulu, kyllä on kystä aitassani: sililiskon silmäpuoli, sammakon sakarivarvas", "tule joulu, koska joudut, kyllä on kystä aitassani: sirkan siipi, paarman jalka, peipposen peräpakara, västäräkin väärä sääri".

Vieläpä jouluksi oli aviopuolisokin hankittava, sillä "ennen kesä maidotta, kuin joulu ukotta", "ennen kesä lehmättä, kuin joulu akatta" ja "ennen kesän kengättä, kuin joulu ämmättä".

Jo Tuomaan päivästä aloitettiin juhlan varsinainen valmistelu, sillä "tule Tuomas kulta, tuoppas joulu tullessasi", "hyvä Tuomas joulun tuopi, paha Paavo poies viepi". Ja joulun aatto, jolloin päästiin maistelemaan juhlan varustuksia, toi jo täyden juhlatunnelman mukanaan, sen vuoksi sanotaan: "aatto juhlista paras, pappi paras vierahista" ja "aatto joulusta paras, iltapuoli laskiaista". Lapsille taas tupaan tuodut puhtaat joulupahnat saattoivat ilon ylimmilleen.

Ja kun sitte joulupäivä joutui, niin jokaisesta talosta ken suinkin kynnelle kykeni, kiiruhti varhaiseen kynttilöillä valaistuun joulukirkkoon, muistellen sitä, että "jouluna Jumala syntyi, pyhä poika pakkasella", silloin kirkkoon kiiruhtaissa oli "jouluna joka pajulla, kaksi kolme kannaksella".

Kirkosta palattua sitten päästiin vasta joulukirkkuihin ja juomiin käsiksi, eikä silloin saanut niitä säästää, sen vuoksi sanotaan: "kun on joulu, niin on joulu, paista, muija toinenkin silakka"; "pieniä ovat silakat

joulukaloiksi", "kun on joulu, niin on joulu, tuopas akka, toinen räpäys".

Mutta useasti joulujuhla myöskin joutui juopottelujuhaksi ja sekin oli esi-isämme mielestä sallittavaa, sillä "juoda jouluna pitääpi, lihaa syödä laskiaisna", "siankynttä kynttelinä, lapaluuta laskiaisna".

Nuoriso taas kisoissa ja leikeissä juhla-aikaansa kulutti. Mutta kohta kuluivat juhlat loppuun. Hiiva-Nuutti ne lopetti, sillä "hyvä Tuomas joulun tuopi, Hiiva-Nuutti poies viepi" ja silloin "talo työlle, vieras tielle juhlan pidetyn perästä".

Mutta hauskat muistot se jätti jälkeensä. Arkielämän raskaan työn raadannassa sitä muisteltiin ja taas uudestaan tulevaisuuteen ja lepoa ponnistusten jälkeen ja sen vuoksi kaihoten lausuttiinkin "jos ois' joka päivä joulu, toisin päivin pääsiäinen".

J.K.

Jaakkiman Sanomat
Joulurauha 22.12.1920

Rannaksen joulu.

*Tullos joulu, joudu joulu,
tullos Rannaksen koteihin,
tu'os rauha tullessasi,
korkea kotinen rauha,
onni, auvo autuaampi.*

*Kansa Rannaksen elänyt
aikoja on ankarointa.*

Saispa riemunkin sanoman!

*Kuulis kulkusten helinän
talviöisen taivon alla,
hersyisi heleä toivo,
lapsuusmuistot laukeaisi.
Tuikkaisi tuhannet tähdet,
linnunradat loistelisi
siltoina sinisten unten
onnen maille, autuaille.*

*Tullos joulu, joudu joulu,
anna virtemme viritä
ylähiselle isälle,
joka suo ei joutuamme
syyliin peikkojen pimeän.*

T. O.

Käkisalmen Sanomat,
Kannaksen Joulu-lehti
1.12.1920

Sukulaisille, ystäville ja
kaikille muille Pyhäjärvi-lehden lukijoille
*Rauhallista Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 2021!*
Markku ja Eila Pärssinen

*Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta*
Yrjö S. Kaasalainen ja nuoret

Lämmin Joulutervehdys!
Sirpa Ilola Helsingistä

*Rauhallista Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 2021!*
toivottavat Kirsti ja Edwin Naskali

*Rauhallista Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 2021!*
Pirjo Kiiala Tampereelta

*Hyvää joulua
ja onnellista uutta vuotta
kaikille sukulaisille ja tuttaville*
toivottelevat Marjatta ja Antti Rantanen

*Hyvää joulun aikaa ja
Uutta vuotta 2021!*
toivottaa Hakasen perhe
Pertti, Seija, Lotta, Lari ja Lenni

*Joulun iloa ja rauhaa
sekä siunausta vuodelle 2021
kaikille Pyhäjärvi-lehden lukijoille!*
Tarja Kopalainen

*Rauhallista Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 2021*
toivoo Esa ja Terhi Mäkinen

Joulukirkkoon

Kuluvat myöhäissyksyn päivät; menee varhais-talvi. Joutuu joulu ja joulukirkko.

Nyt lähdemme mekin kirkkoon, mutta teemme kirkkomatkan tällä kertaa muistojen mailla.

Korkealla rantatöyräällä, ahon laidassa seisoivat Pyhäjärven kirkko. On talvisen yön hämärää, kirkon ikkunoista loistaa joulun valo. Kirkkomaa-lla, hautojen ääriellä näkyy tuikkivan kynttilöitä. Lahjoitusmaapatsasta ei vielä ollut. Alempana levisi maidonvalkeana laaja Pyhäjärvi. Se oli saanut jää- ja lumipeitteen. Kirkkorahvasta näkyi saapuvan. Tulijoita oli jäällä Alakylän rannasta, Tattarniemestä, Jaamasta, Tolteista, Örtinrannasta. Vernitsan puoleiset tulivat Haapaniemen kautta. Salitsanrantoiset ajoivat Keljanlahden poikki Katilaan ja siitä kirkolle. Hevoset kiinnitettiin povotoilla hevoskatokseen tai puihin. Kun oli hiukan löysätty seresneikkaa annettiin heiniä eteen ja loimi selkään ja sitten käytiin kirkkoon.

Kirkossa kohtasi silmiä kynttilöiden valomeri. Suntuio **Matti Talja** oli

sytyttänyt kaikki kolmesataa kynttilää. Urkujenpolkija **Urho Vanhanen** oli jo miestenparvella ja sitten naistenparvelle asettanut mustiin tauluihin kullannväriset numerot osoittamaan veisattavia virsiä. Urkujen äärellä on kauppias **Juho Pohjolainen**. Kun oli soitettu alkupreludi, virittää vanha tirehtööri Mansnerus jouluvirren, johon avaran kirkon täyteinen rahvas yhtyy:

Ilmestyi paimenille Enkel taivahan! Hän iloisen toi heille Yöllä sanoman.

Aamusaaunan piti kirkkoherra: Jumala puhui usein ja monella muotoa isille profeettain kautta; näinä viimeisinä päivinä hän on meille puhunut Poikansa kautta, joka on hänen kunniansa kirkkaus ja hänen olemuksensa juurikuva. Jumalan puheet ovat voimallisia puheita. Ne avaavat meille laajat näköalat Jumalan armotaloudessa. Golgatan ristillä Jumalan puheet vahvistavat meille anteeksiantamuksen, elämän ja autuuden.

Tänä joulujuhlana me saamme iloita siitä, että me saamme Jumalan puheisiin luottaa. Ne

säilyvät, vaikka taivas ja maa hukkuisivat.

Alttarilla olivat molemmat papit. Siellä laulettiin ikivanha joulun ennustus.

Sillä lapsi on meille syntynyt ja poika on meille annettu, jonka hartioilla heraus on; ja hänen nimensä kutsutaan. Ihmeellinen, Neuvon-antaja, Väkevä Jumala, Ijänkaikkinen Isä, Rauhan päämies.

Kun oli veisattu virsi: Enkeli taivaan lausui näin, nousi saarnastuoliin pastori ja piti päiväsaunan: Alussa oli Sana, ja se Sana oli Jumalan tykönä, ja Jumala oli se sana. Ihmeellinen on joulu ja joulunevankeliumi. Tuhansia kertoja olemme sen kuulleet ja aina se on yhtä uusi. Uskonnollisesti välinpitämätönkin tulee jouluna Jumalan sanaa kuulemaan. Me juhlimme vastasyntyntä lasta. Tämä on erikoisesti lasten juhla. Lasten silmissä joulun valot kirkkaimmin heijastuvat. Jospa me aikuisetkin jaksaisimme pysyä lapsenmielisinä taivaallisen edessä. Uskolla ottaisimme vastaan Jumalan suuren joululahjan ja sydämestämme häntä siitä kiittäisimme.

Saarnan jälkeen seurasi virsi, jonka aikana suntuio kantoi kolehdin. Hänellä oli erikoisuutena, että hän kootessaan kolehtia veisasi yhdessä seurakunnan kanssa virttä. Alttaripalveluksessa papit siunasivat kirkkorahvaan. Veisattiin loppuvirsi. Kirkon isokello julisti mahtavalla äänellä, että kirkonmenot ovat päättyneet.

Kirkosta tultua oli aamu jo valjennut. Portilta oli aurattu tie kunnantuvalle. Tiheänä jonona kulki siinä kirkkorahvasta. Äkkiä kuului takanamme jalkojen töminää ja hätäinen huuto:

"Ptuu, ptuu, no mikä siinä, ptuu, ptuu".

Hypähdämme syrjään ettemme toki hevosen jalkoihin olisi joutuneet. Eihän sieltä mitään hevosta tullut. Vanha 80-vuotias kanttori, mutta silti poikamaisen nuorekas Partasetä, taas kujeili. Hymyillen hän asteli säikäyttämisenä ohia ja toivotti hyvää joulua. Me vastasimme toivotukseen ja hymyilimme kaikki mekin.

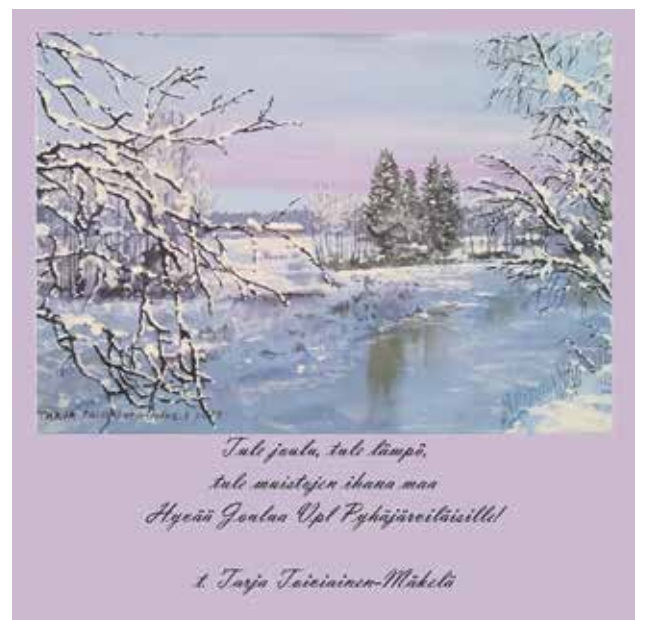
K.A. Wiika

Kirjoitus on julkaistu Vpl. Pyhäjärvi-lehden näytenuumerossa 1955. (12/2005)

*Hyvää Joulua!
Onnea tulevalle vuodelle!*

Toivoopi Noitermoiset Esko ja Ykä puolisoineen

*Tuli joulu, tuli lämpö,
tuli muistojen ihana maan
Hyvään Joulua Vpl Pyhäjärvisäätölle!*

s. Tarja Jaisiainen-Mäkelä

Kuusijuhla Alakylän koulupiirissä Ko meil ol lystii

□ Irma Pietilä

Eräänä yönä oli luonto tehnyt kepposensa ja peittänyt maan valkeaan vaippaan. Niinpä aamulla tuli hätä, mitä laitettaisiin tytölle jalkaan. Isä hälytettiin aamuaskareistaan apuun, ja koluaminen penkin laatikossa tuottikin tulosta. Veljiltä pieniksi jääneet monot saivat nyt uuden omistajan. Sitten alkoi kilpajuoksu koululle aikaa vastaan. Kun tulin koulun eteiseen, ketään ei enää näkynyt missään. Oven läpi kuulin aamuharautauden ja läksyjen kuulustelun, mutta en uskaltanut mennä tuntia häiritsemään. Niinpä seisoin lopputunnin yksin eteisessä. Seuraavan tunnin alussa oli opettaja minulle hyvin vihainen, ja rangaistukseksi jouduin 15 minuutiksi nurkkaan seisomaan, katse seinään päin. Siinä seisossani koin, että minua oli kohdeltu väärin.

Päivien hämärtyessä alkoi ympäristöstä kuulua sanoja joulua ja joulukuusijuhla. Sanat tuntuivat

hyvin kauniilta, ja niihin sisältyi jokin käsittämätön lumo. Joulupukista ei oikeastaan puhuttu mitään, eikä sillä lapsia peloteltu. Olisihan se ollut aivan turhaakin, sillä pukin kontista löytyi pääasiassa vain villasta kudottuja lapasia ja sukkaa. Koulussa alettiin harjoitella erilaisia joululauluja ja opettajat suunnittelivat ohjelmanumeroita. Meille kymmenelle pienimmälle tytölle annettiin lappu kotiin viettäväksi. Siinä olivat runon säkeet, jotka piti opetella ulkoa. Lukeminen ei vielä sujunut toivotulla tavalla, ja kyyneleet valuen koitin saada sanoista jotain selvää. Isä huomasi epätoivoisen tytön, veti karbiinilampun lähemmäksi ja niin alkoi runon pönttääminen.

"Kymmenen pientä kynttilää, hehkuu, loistaa ja lämmittää". Sitten jokaisella oli pieni oma runonpätkä välissä ja loppusäkeessä kynttilän sammutuksen jälkeen "yhdeksän enää jäljelle jää", ja niin runo eteni aina viimeiseen kynttilään.

JOULUKUUSIJUHLA pidettiin 21. joulukuuta 1943. Yläluokka oli siivottu hohduttavan puhtaaksi, pulpetit siirretty seinustoille ja luokan edessä oli hyvin iso ja kaunis joulukuusi, oksillaan vain elävät kynttilät. Aluksi laulettiin "Enkeli taivaan lausui näin". Opettaja luki jouluevankeliumin ja sitä kuunnellessa joulun todellinen sanoma alkoi selkeytyä oppilaiden sielussa. Yläluokkalailla oli omia ohjelmanumeroita, ja me kymmenen tyttöä pääsimme myös esiintymään. Meidät oli puettu valkoisesta kreppipaperista tehtyihin kaapuihin. Kynttiläämme varovasti pidellen luimme vuorotellen oman runonpätkämme, ja sormien välissä nipistimme liekkimme sammuksiin.

Yhdessä laulettiin monta joululaulua, ja lopuksi kaikki kerääntyivät keskele lattiaa piiriksi. Yhdessä leikittiin laulun myötä "soihdut sammuu, kaikki väki nukkuu" ja niin edespäin. Säkeistö "hiljaa hiiptii joukko varpahillaan" tuotti isommille pojille

vaikeuksia, jaloissa kun oli isoja ja jäykkiä saappaita ja monoja, useimmat vielä paksuilla välipohjilla vahvistettuja. Lopuksi vieraili joulupukki, joka toi jokaiselle paperipussin, jonka sisältä löytyi pyöreä pulla ja siirappileipä. Suureksi yllätykseksi sain ruskeasta ja valkoisesta paperinarusta kudotun olkapäällä kannettavan koululaukun.

Laukkuni ei kuitenkaan päivääkään saanut toimia virallisessa tehtävässään. Kevätpuolella opettaja siirtyi toiselle puolelle pitäjää opettamaan siellä asuvia lapsia. Seuraavana syksynä olimmekin taas evakkotiellä, ja laukkuni oli lähtöhässäkässä jäänyt Karjalan kotiin. Mutta säkeet "kymmenen pientä kynttilää hehkuu, loistaa ja lämmittää" ovat syöpyneet sieluni sopukoihin. Runoon yhdistyy elämän rajallisuus, mutta myös vaikeimpienkin polkujen varrella hehkuva valo, lämpö ja rakkaus.

□ Aura Soronen, Vpl. Pyhäjärvi 12/2006

Yhessä joululaulu lauletaan "Et kaikki kauniit muistot nyt tule mieleeni", ah mie haastan yhen mukavan muiston, joka nyt nousee päällimmäiseksi.

Työhä tiejette kaik et mie oon syntyisin Karjalan Kannakselt ja kottii oli Vanhamäki. Ku mie olin 9-vuotias, ol lumeton joulua, mutta muuten oikein mukava, ku joulua-ukko toi meile lapsill mieluisat lahjat.

Oltii saunassa käyty varhain. Mei iso tupa ol lämmin ja puhas ja uunis tuli herkullisen ruuan tuoksu. Keskellä tuvalattia seiso iso joulukuusi, jossa oli kynttilöitä, namusia ja latvassa oli kaunis fanerinen kiiltokuvaenkeli.

Tuva pöyväll ol levitetty valkoinen pellavaliina ja isä-Pekka siinä pöyvä päässä luki isosta Raamatusta: "Ja tapahtui niinä päivinä, että keisari Augustus määräsi koko kansan verolle – niin Joosefin Marian kanssa."

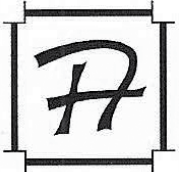
Mie istuin äiti Annan vieressä ja velipojat Veikko, Mikko ja Pentti toiselle puolelle pöytää ja kaik myö kääristis hartaast kuunneltii ja lopuks lauletti tuo vanha ja aina uus virsi "Enkeli taivaan lausui näin".

Kynttilät tuikki kuuses kirkkaast ja enkeli siinä kuuse latvassa oli niin kaunis. Mutta sitte isän täytyi mennä tallii mei Sirkka-hevosta ruokkimaan ja kohta kuului aisakello kilkatusta ja joulua-ukko tul tuppaa ja kysy onks kilttejä lapsii ja äit sano "et on" niin joulua-ukko säkistään ojensi lahjoi. Äitil ja isäl tul kaunis kortti, jossa luki Rauhallista Joulua ja myö lapset saatii muihe lahjoje lisäksi.

Mie Aura sain komian rummun ja velipojat saivat kukin kirkasääniset torvet. Mahto olla vanhemmilla rauhallinen joulua, ko myö sen joulupäivän juostii kuuse ympäril. Mie löin rumpuu ja kolme tervettä ja terhakkaa poikalasta puhals torvee.

Tahvonpäiväaamul tul mei Antti-eno meil ja kysy "olik teill rauhallinen joulua". Myö lapset huuvettii, et meil on lystii. No eihä ne lahjat kauva ehjän säilyneet. Jäi vain mukava muisto, ko mie löin rumpuu ja velipojat marssiit ja soittiit torvee.

Rauhallista Joulua
ja Hyvää Uutta Vuotta

INSINÖÖRITOIMISTO
TUOMO HINKKANEN KY

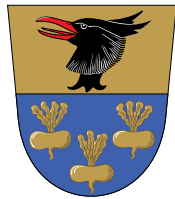
0400 440 147

Sähkösuunnittelua jo
vuodesta 1980

Kauvatsan Karjalaiset ry
toivottaa
kaikille jäsenilleen
ja lehden lukijoille

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

Kyllä tästäkin vielä selvittää!

Hyvää Joulua ja
nautinnollisia
lukuhetkiä!

toivottaa
Pärssisen Sukuseura

Sukukirjasta lisää
kotisivuillamme.

Lämmintä ja valoisa
joulun aikaa!
Onnellisia ja
turvallisia askelia
uuteen vuoteen

toivottaa
Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Kiitämme Vpl. Pyhäjärvi -Säätiotä, Sastamalan
seudun museota ja Sastamalan seurakuntaa
sekä Vpl. Pyhäjärvi -lehteä
erinomaisesta yhteistyöstä
ja toivotamme lukijoille

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!

Vammalan Karjalaseura

SUOMEN SUOSITUIN
metsän ja tonttien
kauppapaikka

Tunnettu metsät, pellot, tontit, mökit ja talot
eri puolilla Suomea.

Meillä on myös Keskuskauppakamarin
auktorisoimat AKA-arvioitsijat.

Teemme tiivistä yhteistyötä
Metsänhoitoyhdistysten kanssa.
Tutustu palveluihimme ja kohteisiimme!

Jukka Pusa
0400 636 113
jukka.pusa@metsatilat.fi
tj., LKV, AKA, kaupanvahvistaja

Metsätilat.fi

Tuupovaaran joulu 1943

□ Ilmo Pärssinen

Rauno Pärssinen on jouluaattona 1984 kirjoittanut muistelun, jossa hän kuvaillee Tuupovaaran pappilan joulua vuonna 1943. Henkilöt ovat: Rauno (9 v), Aarno (11), Kari (10), isä, pappi **Arvi Pärssinen** (36). Aarno ja Kari käyivät lyseota Joensuussa. (Alkuperäisessä kirjoituksessa oli virheellinen vuosiluku 1944 - korvattu vuosiluvulla 1943.)

Arvi Pärssinen oli syntynyt Pyhäjärvellä, Kahvenit-san kylässä ja toimi jonkin aikaa kappalaisenakin Pyhäjärvellä vuonna 1936 ennen kuin siirtyi Tuupovaaran kirkkoherraksi

Mistäkö sen niin tarkasti muistan? Se oli se joulu, jolloin kansakoulun joulujuhlissa lauloin **Laakkosen Sylvin** kanssa "Varpunen jouluaamuna" opettaja Pietarisen säestyksellä ja jolloin Aarno ja Kari olivat aloittaneet oppikoulun Joensuun Klassillisessa Lyseossa. Seuraavana vuonna olin jo heidän kanssaan Joensuussa.

Muistan myös tappelunahistelun Aarno-veljen kanssa, mutta muut lahjat voivat tulla vuotta tai kahta aikaisemmin. Mutta eihän sillä ole niin väliä. Muuten sota-ajan joulut talvisotaa lukuun ottamatta kulkivat samaa rituaalia noudattaen, niin ettei kaikkea tarvitse juuri vuoden 1943 jouluaan liittyvänä muistaakaan. Kirjailijalla on sitten vielä omat, tietyt vapautensakin.

Heräsin aamulla jo viiden aikoihin, niin kuin minulla siihen aikaan oli tapana. Jouduin monta tuntia piirtelemään ja lueskelemaan yksikseni, ennen kuin muut heräsivät. Joka-aamuinen kaurapuurokin syötiin yön pimeyden vielä viipyessä ulkona.

Jouluaatto valkeni hitaasti, koska päivä oli

Perhekuva on vuodelta 1943. Vasemmalta: Arvi Pärssinen, Kari, Rauno, Aarno edessään Elias, Sylvi-äiti sylissänsä Sanerva. Kuvaajasta ei ole tietoa. Pappilan miljö on vuodelta 1972 ja minun kuvaama.

harmaa. Eihän se oikein kunnolla ehtinyt valjeta koko päivänä, mutta sitä nopeammin tulisi ilta.

Monta pitkästyttävää päivää olinkin jouluaattoa odotellut. Koulu oli loppunut jo viikkoa aikaisemmin ja odotin kovasti Aarnoa ja Karia Joensuusta kotiin, missä he kävivät oppikoulua minun ollessani vielä kansakoulussa.

Veljiä odotellessa

Linja-auto ei tullut Tuupovaaraan saakka, ja heidän piti kävellen tulla Koverosta Tuupovaaraan. Sitä matkaa heille kertyi peräti seitsemän kilometriä. Olin lähtenyt illan hämärtyessä heitä vastaan, olinhan jo kymmenvuotias [IP:n huomautus: Rauno täytti kymmenen vuotta vasta vuoden 1944 joulukuussa]. Kävelin yhä pimeämmässä illassa ohi suojeluskunnan ampumaradan, ohi Asennon kylän, mutta veljiä ei vieläkään näkynyt.

Ilta pimeni ja kun taivas oli pilvessä, tie erottui vain heikosti pimeydestä. Korkeat aurauvallit estivät kuitenkin tieltä eksymisen. Aarnoa ja Karia ei vain

näkynyt. Aloin jo pelätä, kun olin niin synkän metsän keskellä; yksin ja täydessä pimeydessä. Jo kolme kilometriä oli takana, kun saavuin Vilvas-joelle, joka on Tuupovaaran nykyisen aseman seutua. Silloin alue kasvoi synkkää metsää. Ketään ei kuulunut vastaan tulevaksi. Epätoivoissani laskeuduin lumiselle tielle polvilleni ja rukoilin: "Rakas Jumala, anna jo Aarnon ja Karin tulla".

Harvoinpa on rukoukseen tullut niin nopeata vastausta. Kun nimittäin nousin tieltä ja katsoin eteenpäin, näin pimeydessä kaksi hämärää hahmoa tulemassa vastaan. Aarno ja Kari. Ryntäsin juoksuun veljiäni vastaan, enkä ollut enää yksin.

Paluumatka kotiin sujui nopeasti. Veljet kertoivat, että heillä oli repuissaan paperikaupasta ostettua kiilto- ja silkkipaperia, joista voisimme yhdessä leikata joulukoristeita. Teimme siihen aikaan silkkipaperista pitkiä ketjuja kuusen koristeiksi. Eriväriset paperilenkit liimasimme yhteen keitetystä perunoista valmistamallamme liimalla.

Myös monenlaisia tähtiä leikkasimme ikkunoihin kiinnitettäväksi.

Joulunaluspäivät puuhaa täynnä

Kun Aarno ja Kari olivat tulleet, joulunaluspäivät olivat puuhaa täynnä. Valoisana aikana laskimme mäkeä pappilan vierellä, kuusiaidan takana, olevassa ns. postin mäessä. Mukana olivat yleensä Kuivalaisen ja Laakkosen pojat. Kun teimme mäkeen ison hyppyrin, niin pisimmälle hyppäsi seppä-**Tahvanaisen Arvo**.

Illoin tehtiin joulukoristeita, luettiin ja tapeltiin. Helena oli jo iso tyttö, 6-vuotias, Elias 3-vuotias nassikka, joka puhui jo vilkkaasti, mutta Sanerva oli vielä vauva. Vihdoinkin oli jouluaatto.

Jo edellisenä päivänä pappilan tilanhoitaja Airion poika Reino oli tuonut isänsä avustamana suuren joulukuusen, joka oli pantu pääsisäänkäynnin eteiseen hiljalleen sulamaan. Isä oli pannut sen jo puusta tehtyyn kuusenjalkeaan. Joulukuusi tuntui valtavan suurelta, sillä meidän kuusemme ulottui aina

kattoon saakka ja oli kolmisen metriä korkea ellei ylikin.

Aattoamuna kuusi kannettiin miehissä eteisestä saliin.

Tämä sali oli hyvin suuri huone, jossa oli kirjahyllyjä, harmoni ja monia nojatuoleja. Seinillä oli muutamia öljyvärimaalauksia: yhdessä oli harmaa riihi järvi taustanaan [riihellä tarkoitetaan ehkä kuvaa tsasounasta järven rannalla]. Me lapset emme saaneet tavallisesti oleskella salissa ja sitä lämmitettiin harvemmin kuin muita huoneita. Sali oli arvokas ja hieman oudolta tuntuva paikka. Siellä kävi arvokkaita vieraita enkä minä useinkaan saanut olla mukana, kun vanhemmat keskustelivat salissa vieraitensa kanssa.

Yhtä arvokas oli salin vierellä sijaitseva piispan huone. Siellä oli metallipäätyinen korkea sänky ja sen päällä valkea virkattu peitto. Huoneen seinällä, sängyn yläpuolella, oli taulu, jossa Väinämöinen veneestä käsin tavoittelee alastomana kahlaavaa Ainoa [Taulu, tai oikeammin valokuva taulusta - alkuperäinen Gallen-Kallellan teos on Ateneumissa - on nykyään Raunon kesämökillä] Piispan huoneessa oli myös kirjoituspöytä, ja sen ääressä isä valmisteli sunnuntai-aamuisin saarvojaan, eikä häntä saanut silloin häiritä.

Isä asetti tähden kuusen latvaan

Sali oli osittain lapsilta kielletty paikka, mutta meille sen tärkein tehtävä oli palvella jouluaattoillan vietossa. Silloin siellä oltiin koko ilta.

Iltapäivän alussa kuusi koristeltiin. Äiti ei voinut olla siinä mukana, sillä hän valmisteli jouluruokia keittiössä ja hoiti Sanervaa. Palvelija oli pitänyt päästä jouluksi kotiinsa, joten äidin oli tultava toimeen ilman apulaista.

Isä asetti tähden kuusen latvaan, koska kukaan meistä pojista ei olisi sinne yltänyt, vaikka olisi tuolilekin noussut, Helena oli mukana katsomassa, mutta Elias oli pelkästään tiellä: Haasteli omiaan ja olisi halunnut auttaa.

Isän avustuksella laitoimme kuuseen silkkipaperista tekemämme ketjut, jotka yltivät moneen kertaan kuusen ympärille. Kynttilöiden laittaminen oli isän työtä. Ne kiinnitettiin metallisiin kynttilänjalkoihin, joita piti pystyasennossa alas riippuva varsi ja sen päässä tinasta valettu kellonmuotoinen paino. Oli meillä myös Suomen lippuja, jotka nauhasta kiersivät kuusta. Pumpulia heiteltiin kuusen oksille

ikään kuin lumeksi. Marri-täti oli tuonut jostakin, muistaakseni Valamosta, hopean ja kullanvärisiä palloja, jotka myös ripusteltiin kuuseen.

Vietimme pitkän tovin ihailien joulukuusta ja miettien, mitä isän ja äidin kuiskuttelut ja rapistelut ja muut salaperäiset puhat salin ja ruokasalin välisessä pimeässä komerossa tulisivat tänä iltana meille oikein merkitsemään.

Joulusaunassa

Ilta oli jo pimennyt, kuin **Airion Reino** tuli sanomaan, että sauna on valmis.

Sauna sijaitsi noin 50 metrin päässä pappilasta erillisenä rakennuksena. Vuokraaja lämmitti sen meitä varten ja kuumensi veden suuressa muuripadassa. Saunan uuni oli valtava pönttö, joka parituntisen lämmittämisen jälkeen jaksoi antaa löylyä monelle perheelle. Nyt oli tosin vain kaksi perhettä kylpemässä, meidän ja Airion, mutta siellä oli jo aikuisia tyttäriä, Mirjam ja Kaarina, ja pojatkin, Arvo ja Reino, olivat aikamiehiä, joten he kävivät useampana ryhmänä saunassa, jos kaikki sattuiivat olemaan kotona.

Meidän koko perhe lähti yht'aikaa saunaan, vaikka Sanerva olikin vielä vauva. Saunan pukuhuone oli suuri ja kylmä. Siellä riistettiin viimeiset vaatteet. Saunassa oli yli takaseinän ulottuvat lauteet. Isä istui aina lähimpänä kiuasta, että saisi kovimmat löylyt. Minä istuin kauimpana, jos ollenkaan nousin ylimmälle lauteelle. Kun löylyä oli otettu tarpeeksi, äiti pesi minun tukkani, sillä sen peseminen ei minulta koskaan ole onnistunut hyvin. Pelkäsin silmiini tunkevaa saippuaa ja vetäkin pelkäsin. Ei tuntunut ollenkaan mukavalta, kun päähän kaadettiin vettä. Tästä johtuu, että opituani aikanaan uimaan, en moneen vuoteen vielä uskaltanut sukeltaa veden alle, pysyttelin vain pää veden pinnalla.

Isä oli ennen saunaan menoa käynyt monta pulloista punaista limonadia, jota saimme sitten juoda saunomisen jälkeen. Jostakin syystä pidän edelleenkin punaisesta limonadista, olipa se sitten minkä makuista tahansa.

Joulaaton kohokohta

Äiti oli tuonut saunaan jokaiselle puhtaat alusvaatteet, ja ne olivat pukuhuoneen penkillä. Pukeuduimme niihin nopeasti, sillä pukuhuoneessa tuli pian kylmä. Sitten juoksimme paljasjaloin keittiön ovesta sisään ja

Muistikuvia talvisodan joulusta

□ Anna-Liisa Heikkilä

Pitkä juna pysähtyi vihdoon pääteasemalleen. Härkävaunumme ovi avattiin ja oviaukon eteen asetettiin jälleen lankkusilta. Oli kirkas talvinen pakkaspäivä ja muistan, miten valo häikäisi pitkään hämärään tottuneita silmiä. Olin jo oppinut vähän lukemaan. Niinpä osasin aseman seinästä lukea sanan: Alavus. Talo, jossa asuimme, oli nimeltään Hallismäki. Omien muistikuvieni tukena olen käyttänyt Noitermaan seudun historian Vaellusvuodet-kirjaa, ja sieltä erikoisesti serkkujeni Kertun ja Lauran päiväkirjamerkintöjä.

Joulunaika evakkopaikassamme

Tulihan se talvisodankin joulu, kuten joulu aina tulee, mutta nyt täysin erilaisena kuin ennen. Perheet olivat hajalla ja huolta kannettiin toisistaan niin evakkopaikoilla kuin rintamallakin. Poissaolevia omaisia pyrittiin muistamaan. Lauran päiväkirjasta 13.12.-39: "Kävin tänään isännän kanssa viemässä joulupaketit ja kirjeet kirkolle postitoimistoon. Lähetimme paketit Viljolle, Reinolle ja Ailille. Kyllä oli hauska istua reessä vällyjen sisällä."

Edelleen Lauran muistiinpanoista: "Sunnuntaina (17.12.) kävimme Esteri, Aura ja minä kirkossa. Wiika puhui siellä. Tiistaina tuli meidän ompelukone ja setäläisille tavaroita..." Isällä oli osoitteemme ja nämä hänen lähetyksensä löysivät kohteensa. Ainahan ei näin käynyt, vaan lähetykset saattoivat jäädä

asemille tai kadota. Meille tulleet "tavarat", olivat edesmenneen Anni-äitimme ja Helena-äidin vaatekirstut, tummansininen ja tummanpunainen. Niihin oli laitettu kaikenlaista tärkeitä; vaatetta, valokuvia, kirjoja ja mikä sillä hetkellä tuntui parhaalta, oman kodin ruisleipää!

Aura oli ennen lähtöään ehtinyt leipoa ja paistaa leivät. Ne tulivat sopivasti "pakastettuina". Eikä liene leipä koskaan niin hyvältä maistunut kuin ne leipäsiivut, joita sulatelimme majapaikkamme pystyuunin tulenloimussa. Olipa mieluisa joululahja! Isä ja Veikko viettivät joulun siellä kotiseudulla "rintaman takana" heille määrättyissä tehtävissä. Meidän joulumme oli rauhallisissa, mutta oudoissa oloissa.

Jouluaatosta Hallismäessä muistan vain sen, että isäntä tuli kamaristaan pussi kädessä ja tarjosi jokaiselle karamellin. Laura on kertonut, että tuvassa oli joulukuusi, jota he, ilmeisesti Kertun kanssa olivat koristaneet. Aattoateriakin oli yhdessä syöty. "Miten olimmekaan tyytyväisiä, kun saimme aattoaterian rauhassa nauttia, sillä emmehän tiedä, millaisissa oloissa rintamalla joulua vietetään," kirjoitti Laura päiväkirjassaan.

Me vietimme sitten omaa pientä joulua ullakokamarissa. Aura luki jouluevankeliumin, sen muistan, mutta en Lauran kertomia joululaulujen laulamista ja jopa pukin käyntiä tuomisineen.

Tästä Hallismäessä vietetystä jouluaatosta on historiikkissamme myös Matikaisen Elinan muistelo:

Hallismäen talon isäntä Aarne Mäki, puoliso Aune ja Aino-tyttönen talon kirkkoreessä.

"Jouluaattoiltana puin ylleni mustan leningin. Heikistä, miehestäni, en tiennyt mitään, eikä hän tiennyt meidän olinpaikkaamme. Kokosin lapset lähelleni ja istuessamme siinä Hallismäen tuvan takan reunakivillä lauloin jouluvirren."

Jouluaamuna heräsimme varhain, sillä isäntä oli luvannut antaa kyydin joulukirkkoon. Muistan, miten aamupimeydessä kirkkoreen eteen valjastettu hevonen seisoivat talon rappujen edessä ja pakkauduimme kyytiin. Reen takapenkillä oli joku talonväestä ja äiti Aino sylissä. Minulle isäntä sanoi: "Tule sinä, Karjalan pikkuakka tähän viereeni", ja niin kapusin istumaan kuskipukille. Heikki ja Pentti tekivät matkaa reen jalaksilla seisten. Isännän ohjaksissa oli talon juoksijahevonen, mutta kyllä

KUVA MARTTI KARJALA/ALAVUS ENNEN JA NYT

pojat kyydissä pysyivät.

Esteri, Aura, Laura ja Kerttu kävelivät tuon viiden kilometrin matkan. Kirkko oli aivan täynnä. Niinpä me, äiti, Aino ja minä istuimme lattialla kaminan viressä. Olimme Ainin kanssa kietoutuneet ruskeaan villasaaliin, jonka äiti oli ottanut mukaan evakkomatkalle.

Auran muistelo: "Kirkko oli täynnä ja jouluvalot tuikkivat, vaikka ikkunat oli pimennetty. "Enkelitai-vaan" soi kauniisti. Kotikirkkoa muistellen huokasin, kunpa rauha tulisi."

Lauran päiväkirjasta 26.12.-39: "Pentti tuli juuri uutisia kuuntelemasta. Eivät ole poikamme saaneet viettää rauhallista joulua. Uutisissa ilmoitettiin, että Haittermaan kylä on lähes kokonaan tuhoutunut. Kyllä ovat olleet kauheat ajat Noitermaassakin, kun se on niin lähellä."

paikkeilla. En jaksanutkaan olla kauaa valveilla, vaan menin nukkumaan herätäkseni sitten aikanaan aamulla viiden paikkeilla.

Joulu oli mennyt.

Mutta ei aivan kokonaan. Joulupäivän aamuna kirkosta palattuamme isä keksi yhtäkkiä, että joulupukki oli pudottanut yhden minulle tarkoitetun lahjan lumeen ja kehotti minua sitä etsimään. Sieltä se lipputangon juurelta löytyi, pitkä paketti. Kun avasin sen, siellä oli uudet, hyvin kippurakärkiset sukset. Myöhemmin sain tietää, että ne oli valmistanut Sonkajanrannan opettaja, kapteeni Rönkkö, joka pian sen jälkeen kaatui rintamalla.

[IP:n huomatus: tässä lienee Raunolla muistitulos - Kalle Rönkkö oli vielä keuhkolla 1945 hyvin hengissä, ei siis kaatunut rintamalla]

Tule Joulu

Tule Joulu niinkuin ennen tulit lapsuuskotiini matalaan. Tulit hiljaa ja vähin äänin joulurauha ja siunaus mukanaan.

Harras, hiljainen odotus täytti silloin kodit ja sydämet. Tosi juhlaiksi arki muuttui kesken talvisien touhujen.

Joulukuusi ja kynttilät siihen lasten iloksi laitettiin sekä "Enkeli taivaan lausui..." niin hartaasti veisattiin.

Ei lahjojen paljous, helyt, vaan tunnelma taivaallinen. Oli lahjoista parhain saatu pyhä Jeesus-lapsonen seimehen.

Kuusen kynttilät kirkkaasti loisti, tähdet tuikkivat taivaalla. Oli taivas niin lähellä maata, lepäs seimessä pahoilla.

Yhä kaipaamme joulurauhaa kesken turhuuden markkinain. Tavan vuoksiko joulua vietän vai pakosta vietätkö vain?

On valaistu kadut ja talot, sydämetkö vain pimeät lie? Herra armahda meitä, ja sinne joulurauha ja valosi vie!

Tämän joulurunon on kirjoittanut 2.12.1976 mummoni **Hilja Puranen** (o.s. Ruokolainen, koti Riiskankylässä, Laatokan rannalla)

Joulurauhaa kaikille!
t. Anne Viitalaakso

➤➤➤

lastenhuoneeseen. Siellä puimme päällysvaatteet päällemme, sillä kohta koittaisi joulun tärkein hetki: joulupukin tulo.

Mutta se ei suinkaan tapahtunut heti, vaikka olisimme olleet kuinka malttamattomia. Saimme mennä saliin. Sanervakin otettiin tietysti mukaan, vaikka ei hän vielä joulusta mitään tajunnut. Ensin lauloimme "Enkeli taivaan" ja sen jälkeen isä luki jouluevankeliumin. Melkein heti tämän jälkeen kuului kovaa koputusta ja kolinaa pääovelta. Isä kiirehti avaamaan ovea, mutta ei päästännyt meitä mukaansa. Kun eteisestä oli tovin kuulunut kaikenlaista mutinaa ja kolistelua, sisään astui joulupukki.

Tuttu turkki nurinpäin

Pukilla oli päällään nurin päin käännetty isän susiturkki, se jota hän käytti

kinkerimatkoillaan. Se oli mahtava ja kovin raskas turkki. Panin sen joskus päälleni ja töin tuskin jaksaisin sitä kantaa. Nyt se oli selvästi joulupukin päällä nurinpäin ja niskapuolelta erotin metalliketjusta tehdyn niskalengin, josta turkki pantiin naulaan roikkumaan. Pukin kasvot oli punakka naamari, jollaisia sai ostaa Tukiaisen kaupasta. Naamari oli valmistettu pahvista ja sen leuasta roikkui pitkä, tuuhea parta.

Kun pukki isän ohjaamana istui nojatuoliin ja alkoi kysellä pakollisia lasten kiltteyttä koskevia kysymyksiään, tunsin äänen: kanttorin (Sinervon) Väinöhän se siinä istui. Mutta mitä se haittasi. Aarno ja Kari vastailivat reippaasti ja näsäviisaasti pukin kysymyksiin, ja pian päästiin lahjoihin käsiksi. Ei niitä nyt niin paljon ollut, mutta jokainen sai kuitenkin pari pakettia. Muistan, että sain ainakin nallipyssyn. Mukana ei

ollut nalleja, mutta tiesin, että Tukiaisen kaupasta niitä voi ostaa. Aarno osasi tehdä nalleja itsekin.

Lahjapaperit levisivät ympäri lattiaa ja kaikki syventyivät tutkimaan, mitä pukki oli tuonut. Pukki itse poistui pian lahjat jaettuaan. Ennen pitkää syntyi taas tavanomaista riitaa vanhimpien veljesten kesken. Aarno käytti kiivastuksissaan tavanomaisia nimityksiään: "Liplikko-kolmisormi, liplikko-kolmisormi". Kävin vanhimman veljeni kimppuun ja iskin häntä nallipyssyllä päähän. Sen perässä oli terävä kohoutuma, joka teki haavan Aarnon päähän. Alkoi kauhea takaa-ajo ympäri huoneita, mutta äiti lopetti sen, ennen kuin mitään pahempaa ehti tapahtua. Viimein tilanne rauhoittui.

Tämän jälkeen piti vielä käydään syömään joululupua, mutta olin jo kovin väsynyt. Kävin siihen aikaan nukkumaan iltaisin kuuden-seitsemän

Lähetän lehden lukijoille ja ystäville sekä kaikille lehteen aineistoa kuluvan vuoden aikana lähettäneille lämpimän joulutervehdykseni akvarellikortillani kotikaupunkini kirkosta, Porvoon Kirkkotörmältä.

Kaupungissani on säästynyt maamme vanhin joulurauhanjulistusteksti, Turun kuuluisampi julistus paloi vuonna 1827 ja on luettu sen jälkeen muistinvaraisin sanoin. Porvoossa joulurauha julistetaan vanhan raatihuoneen portailla jouluaattona kello 16. Tänä jouluna sen voi kuunnella suoratoistovideoilta.

Sydämiin joulu ja uskoa uuteen vuoteen! t. *Taru*

Karjalan Liiton kultainen ansiomerkki Kaisa-Liisa Korhoselle Siirretään ilo ja riemu seuraavalle polvelle

Kultaisella ansiomerkillä palkittu Kaisa-Liisa Korhonen toivoo yhdistystoiminnan yhdessä tekemisen ilon ja riemun siirtyvän seuraaville polvillekin.

□ Kaisa-Liisa Korhonen

"Se on nyt sinun vuorosi", sanoi isäni **Urpo Kuisma**, kun raahas minut Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:n syyskokoukseen marraskuussa 1982.

Juuret Sakkolassa ja Vpl. Pyhäjärven Enkkuaalla

Isoisäni oli **Albert Kuisma** ja hänen isänsä **Pekka Kuisma**. Kuulumme Sakkolan sukuhaaraan. Pekka ja sisaruksensa lähtivät sieltä Pyhäjärvelle, Enkkuaan. Pekan veli oli **Tuomas Kuisma**, jonka lapsia olivat Elisa, Maria ja Matti. Elisa oli **Aarre Anttosen** äiti ja Maria taas **Reino O. Kukon** äiti. Matti taas oli **Esko Simosen** äidin isä.

Minut valittiin hallituksen varajäseneksi ja Naistoimikuntaan. Aloitin siis 1.1.1983 oman vuoroni Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:ssä. Silloin oli **Antero Pärssinen** puheenjohtajana, **Meeri Kuusisto** sihteerinä ja **Maija Virtanen** rahastonhoitajana. Varajäsenet osallistuivat kaikkiin hallituksen kokouksiin.

Keittelin kahvia hallituksen kokouksiin ja hoidin yhteydet emäntiin. Siihen aikaan emäntiä oli paljon. **Helmi Immonen**, piirakkamestariimme, kuului joukkoon. **Helmi Savolainen**, kaikkien opettaja Enkkuan koulusta, oli myös mukana. Samoin **Anja Pärssinen** ja **Kerttu Sirkiä**, muutamia mainitakseni. Tietysti mukana olivat **Kirsti Jääskeläinen** ja sisarensa **Meeri Kuusisto**. Siihen aikaan emännät ottivat osaa kaikkiin Karjalan Liiton myyjäisiin. Leivoimme, kudoimme ja ompelimme porukalla.

Vuonna 1985 vaihtui puheenjohtajaksi **Juhani Forsberg**. Meeri Kuusisto jatkoi sihteerinä ja Maija Virtanen rahastonhoitajana. Vuonna 1986 järjestimme Pyhäjärvi-juhlat Helsingissä Karjalatalolla. Juhani perusti kuoron, jossa minä ja isäni lauloimme. Isäni oli kova kuoromies. Hän lauloi viidessä eri kuorossa muun muassa radion Peippoiset-kuorossa.

Minä ja naistoimikunta, johon Kirsti Jääskeläinen oli mobilisoinut emäntiä, vastasimme kahvitarjoilusta. Kahvilamme oli auki koko päivän. Myimme kahvia, piiraita ja pullia.

Seuran puitteissa teimme myös monia retkiä edesmenneen **Kari Huppusen** kyydissä. Kävimme mm. Viipurissa. Isäni oli sairastunut vakavasti ja jätti hallituksen. Minusta tuli hänen tilalleen hallituksen varsinainen jäsen 1988.

Toimintaa 1990-luvulla

Vuonna 1991 Maija Virtanen jäi eläkkeelle ja muutti Ikaalisiin. Silloin minä aloitin rahastonhoitajana. Olen valmistunut Suomen Liikemiesten Kauppaopistosta merkonomiksi. Lisäksi olen suorittanut kirjanpidon, rahoituksen ja operatiivisen laskennan tutkinnot. Siksi kai katsottiin, että olin sopivin Maija Virtasen työn jatkajaksi.

Vuonna 1996 järjestimme taas Pyhäjärvi-juhlat Helsingissä. Hoidin juhlan

talousasiat. Sain **Reino Äikiältä** kehua hyvästä talouden pidosta, kun juhlat tuottivat voittoa. Näinä vuosina olivat tilintarkastajina **Aarre Anttonen** ja **Seth Wahl**. Heille olen kiitollinen niistä kirjanpitoineuvoista, joita sain alkuvuosinani.

Vuonna 1999 vaihtui puheenjohtajaksi **Osmo Juvenen**. Meeri Kuusisto jatkoi sihteerinä ja minä rahastonhoitajana. Vuoden päästä Osmo luopui tehtävästään, koska hän muutti Espanjaan.

Vilkastuvaa toimintaa 2000-luvulla

Vuonna 2000 tuli **Pekka Matikka** puheenjohtajaksi ja Meeri Kuusisto jatkoi edelleen sihteerinä ja minä rahastonhoitajana. Pekan aikana päivitettiin yhdistysrekisteri ja omistuksia selvitettiin. Naistoimikunnan ahkeralla työllä olimme saaneet hankituksi Ylläsjärven tunturihotellin osakkeita ja meillä oli yksi Karjalaisen Heimotalon osake. Vuonna 2003 vaihtui **Kaarina Pärssinen** sihteeriksi.

Kaarina Pärssinen aloitti puheenjohtajana vuonna 2004. Jatkoisin rahastonhoitajana ja ylläpidin

jäsenrekisteriä. Karjalan Liiton toiminta oli vilkastunut. Me hallituksen jäsenetkin kävimme edustamassa seura erilaississa tilaisuuksissa. Osallistuimme taas Pitäjä- ja sukumarkkinoille, joissa myytiin tuotteitamme. Kaarina oli perustamassa KPYL:a ja minäkin olin sen varajäsenenä kuusi vuotta..

Riitta Hirvosesta tuli puheenjohtaja vuonna 2015. Jatkoisin yhä rahastonhoitajana. Vuonna 2016 järjestimme Pyhäjärvi-juhlat Järvenpäässä ja vastasin juhlien taloudesta. Myös tuotteidemme myynti on ollut vastuullani jo monta vuotta. Vuosi 2017 oli merkkivuosi, koska silloin seuramme täytti 60 vuotta.

Työskentelyni tässä karjalaisessa yhteisössä on ollut mielenkiintoista ja antoisaa. Se ilo ja riemu kumpuaa meistä kaikista. Ei anneta sen sammua vaan siirretään se seuraavalle sukupolvelle. Oma tyttäremkin on alkanut kiinnostua juuristaan. Hänen lapsensakin saivat kipinän, kun pääsivät osallistumaan 'kultajuhlaani'.

"Lämpimät kiitokseni kaikille, jotka ovat minua jo onnitelleet."

Vpl. Pyhäjärvi-seuran kuulumisia

□ Riitta Hirvonen

KORONAEPIDEMIA on hallinnut elämäämme keväästä asti. Sen vuoksi seuran jäsentilaisuuksia ei ole voitu järjestää lainkaan.

Seuran hallitus on kuitenkin muistanut jäseniään ja hoitanut yhteisiä asioita. Postia on tullut Karjalan Liitolta ja muilta yhteistyökumppaneilta. Niihin on vastattava ja toimittava.

Hallitus on pitänyt seitsemän kokousta, joista kiittää niin **Kaisa-Liisa Korhosta** kuin sihteeriamme **Eeva-Liisa Miikkolaa**, jotka kumpikin ovat tänä vuonna saavuttaneet 75 vuoden iän. Ikä ei heitä

paina, vaan he jaksavat edelleen antaumuksella työskennellä seuramme hyväksi. Lämpimät onnitelumme heille.

SEURAN HALLITUS on varovainen ensi vuoden toimintaa ajatellessaan. Jollakin tavalla järjestämme sääntömääräiset kevät- ja syyskokoukset. Mainio kevätretkikohde olisi Sie ja mie -näyttely Sastamalan seudun museoon. Ollaan toiveikkaita.

Jäsenmaksujen laskutus muuttuu ensi vuonna: Karjalan Liitto lähettää kaikille laskun, jossa on huomioitu myös ne muut pitäjätseurat, joihin jäsen kuuluu. Karjalan Liitto lähettää aikanaan seuralle sen oman jäsenmaksusuosuuksien. Odotellaan siis

jäsenmaksuviestiä Karjalan Liitolta. Sitä ennen varmaan saamme vuoden 2021 ensimmäisen Karjalan Kunnaat -lehden.

On joululaulujen aika jälleen

Taitavat jäädä vähemmälle laulamiseksi tänä vuonna. Mutta kuunnella voimme aina.

Vpl. Pyhäjärvi-seura toivottaa niin seuran jäsenille perheineen kuin kaikille lehden lukijoille Rauhalista joulua.

Joulutervehdyksemme sanat on kirjoittanut **Aune Perälä**, taiteilijanimeltään **Une Haarnoja**. Hän toimi opettajana Salitsanrannan koulussa 1938-1939. Runon on säveltänyt **Ahti Sonninen**.

Rauhaa vain rauhaa

Rauhaa, vain rauhaa kellot ne soi,
lapselle rauhaa, ne rauhaa soi.
Enkelin laulu rauhaa, rauhaa toistaa.
Seimen yllä joulun tähti valkeuttaan
kirkkaana silmiin lapsosen nyt loistaa.
Maariainen tuutti seimen pienoistaan.

Kaukainen risti varjonsa luo.
Sieluhun äidin kivun se tuo.
Pääsiäisaamu tuskan kerran poistaa,
riemu täyttää ylösnousemuksen maan.
Rauhainen mieli rukousta toistaa.
Maariainen tuutti seimen pienoistaan.

Taubilan kartano – lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan

Hanki lahjaksi sukulaisille ja ystäville!
176 sivua, n. 150 valokuvaa, koko B5

Kaunistu Vpl. Pyhäjärveä, osat I ja II, yhteensä 736 sivua. Koko A4.
Hinta vain 95 €.

Lisätietoja ja tilaukset:

taubila@pp.inet.fi tai puh. 040 021 3369
seija.jokinen@netti.fi tai puh. 040 835 5820
Sekä <http://vpl-pyharjarvi.fi/kirjapuoti>
Hintoihin lisätään toimituskulut. Noudettavissa myös hallituksen jäseniltä ilman lähetyskuluja.
Vpl. Pyhäkylä-Seura

30 €

Vanhoista albumeista

Kuvat on tunnistettavaksi lähettänyt Rauno Federley Lappeenrannasta. Kuvat ovat hänen vanhempiansa Alina (o.s. Nikkanen) ja Arvid Federleyn jäämistöstä. Kuvat lienevät 1920- tai 1930-luvuilta. Tunnistukset Kirstille: kirsi.naskali@gmail.com tai puh. 040 719 2692

KÄKISALMEN SANOMAT 100 vuotta sitten

14.12.1920

Presidentti ratifioinut rauhan

Tasavallan presidentti ratifioi lauwantaina Suomen ja Wenäjän välisen rauhan hallituksen kaikkien jäsenten ja oikeuskanslerin läsnäollessa.

18.12.1920

Sotatilan lakkauttaminen Karjalan kannaksella.

Tasavallan presidentti wawisti eilen sotaministerin esittelystä seuraavan julistuskirjan:

Täten säädetään, että

siitä päivästä, jolloin Suomen ja Wenäjän välinen rauhansopimus on astunut voimaan, lakkaa kesäkuun 6 p:nä ja heinäkuun 9 p:nä 1919 annetulla julistuskirjalla julistettu sotatila Pyhäjärwen, Sakkolan, Raudun, Metsäpirtin, Kiwenawan, Terijoen, Uudenkirkon, Kuolemajärwen, Koiwiston, Muolan, Walkjärwen, Salmin ja Suojärwen pitäjissä Wiipurin lääninä.

Niinikään lakkaa silloin olemasta voimassa syyskuun 25 p:nä 1920 annettu julistus erinäisten sotatilaan julistetuilla alueilla Karjalan Kannaksella tehtyjen rikosten rankaisemisesta sekä niitä koskewain asiain käsittelystä kuitenkin niin, että sen määräyksiä on

edelleen noudatettava sellaisiin juttuihin nähden, jotka tämän julistuksen voimaantuessa owat wireillä sota-tuomioistuimissa.

21.12.1920

Kahwin tuonti Suomeen.

Mikäli Iltalehti on kauppa- ja teollisuushallituksesta saanut tietää, owat kahwintuontilisenssit nyttemmin valmistuneet ja osittain jo jaeltu. Waluuttaneuvosto on myöntänyt tällä kertaa kahwintuontilupia kaikkiaan 1 milj. 300,000 kilolle ehdolla, että tuonti tapahtuu suoraan tuotantomaista. Lisenssejä on myönnetty ympäri maata.

Varhaista lapsuuttani

□ Anni Toivainen-Hautamäki

Kostermaan kahden Toivaisen perheen talot sijaitsivat vain muutaman kymmenen metrin etäisyydellä toisistaan. Siinä toisessa talossa asuivat kummini, Kais-täti ja Ville-setä. Kävin ainakin kerran päivässä, ehkä useammankin, heillä kylässä. Koska heillä ei enää ollut ikäisiäni lapsia, heiltä riitti aikaa jutteluun kanssani. Siinäpä puheltiin esiliinat, rusetit, nuket ja leikkikalut moneen kertaan samalla tapaamisella. Eräs käyntini jäi erityisesti mieleeni:

Olin kuullut, että seuraavana päivänä kummitäti paitaa pullaa. Kun tuo aamu valkeni, oli asia ensimmäisenä mielessäni. Tuskin maltoin kotona syödä minkäänlaisia aamupalaa, kun oli kiire naapuriin. Siellä oli tilanne sellainen, että täti vasta alusti taikinaa. Tuntuikin vähän pitkältä ajalta jäädä odottamaan lämpimäisiä. Mutta asia järjestyi, kun kummeille selvisi, mistä oli kyse. Setä loikoili vielä sängyssä ja niinpä he yhdessä kehoittivat minua menemään hänen selkensä taakse kasvattamaan pullahammasta. Ja näin tapahtuikin.

Nukuin varmaankin melko kauan ja heräsin vasta, kun kummitäti kehoitti minua avaamaan suuni ja näyttämään, mitä pullahampaalle oli tapahtunut. Ja olihan se kasvanut. Sain tuoretta pullaa ja se oli sen ajan lapselle suurta herkkua. Kotona lienee ollut harvemmin pullanleipomispäiviä. Kummeilta sain usein kaikenlaista hyvää suuhunpantavaa.

Vain muutama ikävuosi lisää, niin jouduin osallistumaan mustikoiden poimintaan Rantahaasta. Se oli yksi kylän kuulu marjapaikka. Mummon kehoituksesta sinne menimme koko lapsilauma. Tavoitteena oli kerätä ”möllymarjat” perheelle iltaseksi (illallinen). Iltanen nautittiin juuri ennen nukkumaan menoa ikään kuin päivän päättäjäksi. Mölly valmistettiin survotuista mustikoista, johon sekoitettiin joukkoon hapanleipäpaloja, maitoa ja vähän sokeria. Se oli erittäin maukas kesäruoka ja usein se tuntui loppuvan kesken.

Vähitellen myös raha alkoi kiinnostaa. Viikkorahasyttemiä ei niissä oloissa tunnettu. Eräs naapurin isännistä oli aloittanut sokerijuurikkaiden kasvattamisen. Tapaus oli lajissaan ensimmäinen koko kylässä. Se oli niissä oloissa suuritöistä touhua. Siksipä mies tuli kerran meille ja kysyi lapsia harvennushommiin. Me lupasimme mennä ja vakometrin hinnastakin muistaakseni sovittiin. Työt aloitettiin seuraavana aamuna, mutta silloin oli kova helle ja meille tuli kamalan kuuma ja väsyttävä olo. Kesken kaiken tuumattiin, että lopetetaan työt tähän ja mennään rantaan uimaan. Ja näin teimmekin. Ja kohta huomaisimme, että rannalla lekottelu oli paljon haus Kempaa kuin peltotyö.

Toisena päivänä työnantajamme tuli jälleen meille, pani kolikot pöydälle ja käski kunkin repiä siitä oman osuutensa. Laiskoiksikin hän meitä vielä nimitteli. Näin alle kymmenvuotiaana saamani ensimmäinen tili on jäänyt pysyvästi mieleeni. Se oli sittenkin omaa rahaa, joskin Autioranta oli paras paikka kesällä!

Oli kesä 1938. Täytin silloin ensimmäisen vuosikymmeneni ja olin entistä terhakkaammin mukana yhteisissä riennoissa.

Kostermaan rannasta on noin kilometrin matka vastapäätä olevaan Kiskosaareen. Siellä oli muutamia talojakin, mutta tunnetuksi se oli tullut tuottoisista vaapukamaistaan. Ja tänä kesänä jälleen huhu kulki saaren puhtaista vaapukoista.

Sattui niin, että Viipurissa asunut Jussi-setäni toi perheensä kesälomalle meille. Hän oli erämies kaikilla mahdollisilla tavoilla. Kun hän kuuli vaapukoista, alkoi hän välittömästi puhua meille lapsille marjamatkasta. Ja olihan meitä lähtijöitä melkoinen katras. Setäni lapsia oli kolme ja meitä saman verran. Hän tunsu vanhastaan maastot ja johdatti meidät suorinta tietä saaren rannasta vattupuskiin.

Työ kutsui setääni takaisin Viipuriin, mutta hän kehoitti meitä lapsia käymään edelleenkin poimimassa marjoja ja lähettämään ne linja-autossa hänelle. Hän lupasi huolehtia niiden myymisestä. Ja näin tapahtui. Eri kerroilla tulos vaihteli, mutta useista ämpärillisistä oli kyse, kun näitä luonnontuotteita linja-autoon raahattiin. Ja sedän suunnitelmat myynnistäkin pitivät paikkansa. Kun hän viikon lopulla tuli Kostermaahan, oli meillä jännitys hui-pussaan. Hän ei heti ruvennut puhumaan marjareissuista, vaan etsi työtuvan kaapeista sinne sijoittamiaan pohjaonkia. Mutta rahanjaon aikakin tuli. Tuvan pöydällä oli kohta yhtä monta rahakasa, kuin oli poimijoitakin ollut. Työmme oli ollut tuottavaa ja se tuli näin todistetuksi. Kaikilla meillä oli hyvä olla.

Kirjoitus on isäni Mauri Toivaisen arkistosta. Kirjoittaja on isäni pikkuserkku Anni Väinöntyttö Toivainen-Hautamäki, joka muistelee Pyhäjärven Kostermaan aikoja. Kais-täti ja Ville-setä olivat mummoni ja äijäni.

Martti Toivainen,
Hyvinkää

Hätähuuto Karjala-lehden puolesta

KUVA RISTO UIMONEN

□ Risto Uimonen, Karjala Lehti Oy:n hallituksen jäsen

Karjala oli satakunta vuotta sitten suurin Helsingin ulkopuolella ilmestynyt suomenkielinen sanomalehti. Sen levikki Viipurissa on ollut suurimmillaan noin 40 000. Nyt lehti on ajautumassa kuoleman kieliin Lappeenrannassa.

Karjalan levikki on pudonnut reilusti alle viidentuhannen. Ahdinkoa lisää se, että koronan säikäyttämät mainostajat ovat pitäneet rahojaan kiven alla. Karjalan julkaiseminen uhkaa muodostua taloudellisesti kestäväksi vuoden 2021 jälkeen.

Niin ei saa käydä. Lehden merkitys on nimittäin karjalaisuuden näyteikkunana sekä uutis- ja kulttuurilehdenä paljon levikkiä suurempi. Lehteä ei lukeeta, vaan sitä luetaan, ja se kiertää lukijalta toiselle. Lehden kuolema tekisi Karjala-brändiin suuren aukon.

Aukkoa ei voi paikata digituotteilla niin kauan kuin tilaajien enemmistö vierastaa internetiä. Toimitus ja Karjalan Lehti Oy:n hallitus ovat päättäneet tehdä sen takia kovan ponnistuksen Karjalan ilmestymisen turvaamiseksi paperilehtenä.

Emme kuitenkaan voi onnistua omin voimin. Tarvitsemme koko karjalaisen yhteisön ja kaikkien karjalaisista taustoistaan kiinnostuneiden tukea lehden tilaajamäärän nostamisessa. Jokainen uusi tilaus on kaikkein konkreettisin keino auttaa Karjalaa kriisiin yli. Olen itse tilannut kolme lehden vuosikertaa lahjana.

Lyhyempikin tilaus sekä digitilaukset nostavat kokonaislevikkiä ja lisäävät Karjalan houkuttelevuutta ilmoitusvälineenä. Sekin on arvokasta, jos puhut lehden puolesta ja teet sen tilaa tunnetuksi.

Karjala Lehti Oy:n yhtiökokous teki kesällä 2019 **Pekka Pinomaan** johdolla merkittävän avauksen lehden pelastamiseksi. Osakkeenomistajat mahdollistivat äänivallan enemmistön siirron Karjalan Liitolle ilman omistusosuusmuutosta, jotta lehtiyhtiö saisi selkeän isännän. Omistajat tajusivat, että pelastusyritys voi onnistua vain liiton tuella.

Asiasta jouduttiin tekemään skismojen vuoksi uusi päätös viime kesän yhtiökokouksessa. Se lykkäsi vuodelle pelastusyrityksen nyt käynnissä olevaa vaihetta, jota toimitus ja lehden hallitus ovat valmistelleet yhdessä pitkin syksyä.

Karjalaa uudistetaan niin, että se kiinnostaisi muitakin kuin ikääntyvää karjalaistaustaista väestöä. Se on tärkeä elinehto. Uusi lehti tulee ulos tammikuun puolivälissä. Karjalasta tehdään nykyistä selkeämmin uutislehti unohtamatta perinteistä karjalaista aineistoa. Päätoimittajan toimipaikaksi on tulossa Helsinki.

Lehti houkuttelee uusia lukijoita ja mainostajia julkaisemalla juttuja Karjalan-matkailusta molemmin puolin rajaa. Lehti yrittää niin ikään seurata itärajan takaisen Karjalan uutisia ja tapahtumia paremmin kuin mikään muu julkaisu Suomessa. Tässä on selkeä markkinarako.

Lehti alkaa lisäksi etsiä uutta karjalaista ruokakulttuuria ja esitellä tuttuja reseptejä niin, että vesi tulee kielelle. Se nostaa esiin karjalaisia ravintoloita eri puolilta Suomea. Sukututkimuksestakin on luvassa juttuja. Mainostulojen määrää yritetään kasvattaa teemahetien avulla.

Levikkimyyntiin toivotaan lisävoimaa Karjalan Liiton kentältä ja karjalaisista organisaatioista. Karjalan Liitossa aloittavan yhteistoimintaelimen odotetaan ruokkivan toimitusta jutunaiheilla ja myyvän tilauksia pientä palkkiota vastaan.

Lehden hallitus laatii parhaillaan säästösuunnitelmaa. Säästöjä on määrä löytää leikkausten lisäksi muun muassa yhteistyöllä Karjalan Liiton toimiston kanssa. Ilmestymiskertojen ei vähennetä. Olemme arvioineet, että se vain kiihdyttäisi levikin laskua.

Kuvassa vasemmalta: uusi puheenjohtaja Esa Mäkinen, vara pj. Sirpa Niskanen, sihteeri Maileena Hyyti ja nykyinen puheenjohtaja Pertti Hakanen.

Vammalan Karjalaseuralle uusi puheenjohtaja

□ Esa Mäkinen

Vammalan Karjalaseuran syyskokous pidettiin Vammalan Kauppatalolla 22.11.2020.

Nykyinen puheenjohtaja **Pertti Hakanen** on toiminut tehtävässä

ansioikkaasti jo yhdeksän vuotta ja hänen toivottiin edelleen jatkavan. Pertti halusi kuitenkin luopua puheenjohtajuudesta tullaan tänä vuonna valituksi Karjalan Liiton uudeksi toiminnanjohtajaksi. Ensi kaudelle seuran uudeksi

puheenjohtajaksi valittiin **Esa Mäkinen**. Varapuheenjohtajana jatkaa **Sirpa Niskanen** ja sihteerinä **Maileena Hyyti**.

Syyskokouksessa vahvistettiin myös mm. vuoden 2021 toimintasuunnitelma

ja talousarvio. Toimintasuunnitelma päivitetään tarvittaessa koronatilanteesta riippuen. Tulevista tapahtumista tiedotetaan Alueviesti-lehden järjestöpalstalla, seuran www-sivuilla, Facebookissa ja Instagramissa.

Merkkivuoden joulukonsertti toteutuu suoratoistona

KUVA HANNU MUSAKKA

Hannu Musakan juuret ovat Musakanlahdessa.

Pyhäjärveläisjuurisen baritonin **Hannu Musakan** laulu on tullut monelle pyhäjärveläisellekin tutuksi eri tilaisuuksista. Esiintyvälle taiteijalle koronavuosi ei ole ollut mutkaton.

Karjalainen laulaja- ja runoilijapoika oli sopinut eri puolille Suomea sarran joulukonsertteja juhlistaakseen 75-vuotista elämäntaivaltaan. Pandemian vuoksi pääosa laulukonserteista toteutuukin nyt vasta ensi vuonna.

–Olin ajatellut juhlistaa merkkipäivääni pikku hiljaa vuoden kuluessa konserttisarjalla, samaan tapaan kuin kolme vuotta sitten juhlimme koko vuoden 100 vuotta täyttävää Suomea. Mutta onhan se hyvä näinkin juhlistaa merkkivuotta vasta ensi vuonna, kun silloin 75 on varmasti täytetty, naurahtaa Hannu Musakka.

Hannu Musakalla tuli tänä vuonna täyteen myös 40 vuotta yksinlaulajan

uralla. Viisi vuotta sitten, pyöreitä täyttäessään hän myös teki laajan ”Muis-tojen laulut” -konsertti-kiertueen.

Joulukonsertti Hyrynsalmella

Aivan kaikki ei onneksi peruuntunut, vaan lauantaina 19.12.2020 kello 18.00 Hannu Musakka pitää ”Joulun viesti” -konsertin Hyrynsalmen seurakuntakeskuksessa.

Musakkaa säestää kanttori **Ilari Halonen** ja tapahutuma on nähtävissä suorana lähetyksenä. Musakan kotisivulta www.hannumusakka.fi löydät tiedon ja linkin, josta voit kuunnella ja katsella konsertin suoratoistolähetyksenä.

–Laulan joissakin kappaleissa jonkin säkeistön myös ruotsiksi, sillä videota tullaan kuuntelemaan myös Ruotsissa. **Jussi Björlingin** tulkitsemana tunnetuksi tullut **Oi Joulu** on yksi niistä kappaleista.

Musakka konsertoi vuosi sitten Tukholman suomalaisen seurakunnan kirkossa ja sitä kautta on syntynyt uusia yhteyksiä.

Uusi vuosi uudet kujeet

Hannu Musakan kotisivulta tulet löytämään hänen ensi vuoden konserttikalenterinsa.

–Ensi vuonna kaikissa laulutilaisuuksissani saa Karjala-kortilla alennuksen. Haluan tällä herättää niitä, jotka eivät vielä kuulu Karjalan Liittoon, etsimään oman karjalatai pitäjäseuransa ja ryhtymään aktiiviseksi jäseneksi iloiseen karjalaiseen toimintaan.

Tuleva vuosi tulee Musakallekin olemaan aktiivisen toiminnan aikaa Juankosken Karjalaisissa. Erityisesti Musakalla on mielessään nuoriso. Uusista ajatuksista ja hankkeista kuulemme ajallaan lisää.

Tietokoneella tai tabletilla pääset 19.12. klo 18 ”Joulun viesti” -konsertin videoon tästä osoitteesta:

<https://www.youtube.com/watch?v=YfyhAswI9QI&feature=youtu.be>

Kaikki voittavat, kun kunnioitamme toisiamme

□ Sinikka Lehtinen

Oletettavasti suurin osa suomalaisista ajattelee, että toisen ihmisen kunnioittaminen on arvostettava asia. Mutta kuinka moni pyrkii todella elämään tämän arvon mukaan?

KTM **Kari O. Niemi** käsittelee kirjassaan *Kulttuurina kunnioitus*. Kuinka Jumala haluaa meidän kohtelevan toisiamme (TV7, 2020), kunnioituksen edellytyksiä, muotoja ja toteutumista erilaisissa tilanteissa ja ihmissuhteissa. Lähtökohtana on, että kun eletään kunnioituksen kulttuuria todeksi, kukaan ei häviä, vaan kaikki voittavat. Kunnioituksen kulttuurin perusta rakentuu lapsuuskodissa. Jos siellä on turvallista ja jos lasta rohkaistaan, on kunnioitus helppo omaksua elämäntavaksi.

"Ketä tottelemaan ihminen antautuu, sellaista elämää hän elää. Jokainen tulee osalliseksi auktoriteettinsa elämästä", Niemi kirjoittaa ja toteaa, että auktoriteettimme määrittelee tulevaisuutemme. Kirjoittaja pohjaa näkemyksensä kristilliseen arvomaailmaan ja tuo peittelemättä esiin, että hänen oma auktoriteettinsa on Jumala ja Hänen Sanansa. Raamatun jakeita kirjassa onkin melko runsaasti, mutta ne ovat käytännönläheisiä, eikä lukijalta vaadita teologista tietämystä

ymmärtääkseen niiden yhtymäkohtia käsiteltävään asiaan.

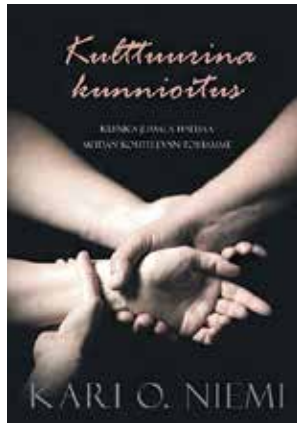
Edelliset sukupolvet ansaitsevat kunnioituksemme

Niemi nostaa esiin myös sodan nähneen sukupolven kunnioituksen. "Viellä on elossa niitä, jotka laittoivat oman elämänsä kämmenelleen ja puolustivat maamme vapautta. Ja tämän jälkeen rakensivat maan, jonka hyvinvoinnista olemme saaneet jo pitkään nauttia."

Hän toteaa, että olemme monesta velkaa menneille sukupolville, olipa kyseessä sitten henkinen, hengellinen tai fyysinen perintö. "Ja tästä perinnöstä johtuen edelliset sukupolvet ansaitsevat kunnioituksemme."

Kirjoittaja muistuttaa myös itsensä kunnioittamisen tärkeydestä ja toteaa, ettei toista pysty arvostamaan ellei arvosta itseään. "Mitä enemmän olemme sinut itsemme kanssa, sitä helpompi meidän on kunnioittaa lähimmäisiämme." Vain kohtamalla toisiamme avoimesti voimme kasvaa kunnioituksen kulttuuriin.

Ihmisinä emme koskaan välty loukkauksilta, ja voimme itsekkin tahattomasti loukata toisia. Väärin muistelemisen ei kuitenkaan ole hedelmällistä. Se johtaa itsesääliin ja katkeruuteen, jotka nakertavat elämän voimaa. Kirjoittaja kehottaakin

Kulttuurina kunnioitus on Kari O. Niemen toinen teos. Hänen esikoisteoksensa *Isä kaipaa lastaan* ilmestyi vuonna 2018

pohtimaan, miksi loukkaannuimme, sen sijaan että kävisimme loukkaajan kimppuun ja ryhtyisimme kostamaan.

Suoruus on kunnioitusta

Teos opastaa rakentamaan luottamusta puhumalla totta toisillemme: "Suoruus ei ole kunnioituksen puutetta, se on eräs rakkauden ilmentymä. Osa kunnioituksen kulttuuria."

Silloin toisten tekemisiin puututaan harkiten, mikä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö välillä tulisi ilmaista itseään lujasti ja tarvittaessa vastustaa toisen väärää ja harkitsematonta toimintaa. Asiaan puuttumatta jättäminen voi olla välipitämättömyyttä.

Kari O. Niemi on selvästi omalla alallaan kirjoittaessaan asiaproosaa. Teksti etenee sujuvasti, virkkeet ovat selkeitä ja kokonaisuudesta käy ilmi Niemen paneutuminen aiheeseen monipuolisesti. Myös kirjoittajan Raamatun tuntemus antaa vahvan panoksen käsiteltävään aiheeseen.

Vaikka kirja on helpolukuinen, sen sisältö ei silti päästä lukijaa helpolla. Kappaleiden lopussa olevat pohdintatehtävät käyvät siekailematta kohti. Ne haastavat lukijan peilin eteen ja tutkimaan itseään. Esimerkiksi: "Kuvittele, että Jeesus tulisi luoksesi tänään. Keskustelunne teemana olisi kunnioituksen kulttuuri. Mitä luulet, että Hän sanoisi sinulle?"

KTM **Kari O. Niemi** on toiminut mm. luokanopettajana, rehtorina sekä toiminnanjohtajana. Niemen äidin vanhemmat **Aili (o.s. Tatti)** ja **Selim Lehtinen** ovat pyhäjärveläisiä. Kuva on otettu hänen 50-vuotishyväntekeväisyyskonsertissaan. Kuvaa ja **Kalle Hautamäki**.

PITÄJÄPÄHKINÄ osa 1

Nyt onkii oikia aika muistella Kannakse pitäjii. Iso naapur otti 1944 itsellie 42 pitäjää kokonnoa ja lisäksi ossii monist muist pitäjist. Ota ha kartta esill ja kynä avuk-

seis ja auta minnuu etsimää noita entisii nimilöi. Täss on ensittäi puolet eli 21 nimimii hakuses kokonnoa menetetyist pitäjist. Viivoi kohalvoa sutaset osuvast kirjaimii

nii hyvä tulluo! Samalha Sie voit hyväst kerrata Kannakse maantietoo! Jos Sie luulet olevais oikei etevä, niin yritä ensittäi arvailla nimilöi ilma karttaa kurkkimatta!

K _ _ I _ A _ M _

S _ _ T _ A _ A

_ I _ _ _ R _

_ O _ _ I _ T _

_ A _ E _ _ O _ _ A

_ N _ _ E _

K _ _ K _ _ O _ I

S _ A _ L _ _ T _

_ A _ L _

_ Ä _ I _ A _ _ E _ M _ _ L _ I _ K _ N _ A

_ O _ T _ V _ _ A _ _ A _ _ A _ S _ U _ T _

H _ I _ J _ _ I

L _ _ A _ _ A A _ I

_ U _ S _ A _ O

_ I _ _ O _ A

L _ _ I _ A _ _ A

_ U _ J _ _ V _

I _ _ I _ A _ T _

_ E _ _ Ä _ I _ _ T _

_ E _ I _ O _ _

J _ _ _ K _ M _

Oikeat vastaukset seuraavassa Vpl. Pyhäjärvi-lehden numerossa

Vpl. Pyhäjärven postileimat Tiitua ja Tolsterniemi

□ Antti Hynnä

Tällä kertaa esittelyvuorossa ovat Tiituan ja Tolsterniemen leimat.

TIITUAN postipysäkki oli toiminnassa vuosina 1918-1940 (tarkemmat päivämäärät eivät ole tiedossa) sekä 15.5.1942-1944 välisinä aikoina. Käytössä oli kaksi leimatyyppiä seuraavasti:

3217.1, pysäkkileima, 22 mm, m/17-10.1.1939, R2 ①

3217.2, pysäkkileima, 16 mm, 6.9.1942-5.4.1944, R3 ②

Merkintä m/17 tarkoittaa, että käyttö alkoi vuonna 1917 ilmestyneiden ns. Saarismallisten (itsenäisen Suomen ensimmäinen merkkisarja) merkkien myötä. Tarkemman aikaisimman käyttöpäivämäärän määrittely ei toistaiseksi ole ollut mahdollista.

TOLSTERNIEMEN postipysäkki oli toiminnassa 1.4.1934-1940 sekä 1.10.1942-1944 välisinä aikoina. Myös Tolsterniemellä oli Tiituan tapaan käytössä kaksi erilaista postipysäkkileimaa seuraavasti:

3218.1, pysäkkileima, 35 mm, 27.10.1934-15.1.1938, R4 ③

3218.2, pysäkkileima, 38 mm, 7.7.1943-20.12.1943, R5

Kysymysmerkki tarkoittaa, että ko. leiman päivä määrästä ei saa selvää.

Ohessa kuvat kolmesta leimakohteesta. Leimaa

3218.2 minulla ei ole, mutta kuva siitä on nähtävissä **Anssi Mikkolan** leimasivulla.

Edellisessä jutussani en pystynyt esittämään kuvaa Salitsanrannan leimasta 3215.1, jonka olen nyttemmin onnistunut hankkimaan kokoelmaani. Siispä tuokin leima esitetään tässä yhteydessä. ④

Edellisestä jutusta oli tipahtanut pois leiman 3215.2 harvinaisuusaste, joka on R3.

Antti Hynnä on luovutettujen alueiden postihistorian harrastaja.

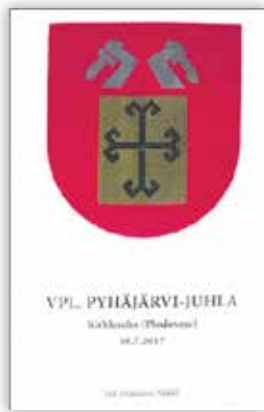
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön Kirjoja ja tuotteita:

Pyhäjärvi-kirja
Reino O. Kukko, Kaarle Viika,
1989, 350 s. Hinta 25 €
Kirja kertoo pitäjämme his-
toriaa sanoin ja kuvin. Sis-
ältää myös murre-sanaston
selityksineen.

**Suvannon seutu
1917-1921, elämää ja
ihmiskohtaloita**
Suvannon seudun paikallis-
historian työryhmä, 2015
336 s. Hinta 40 €

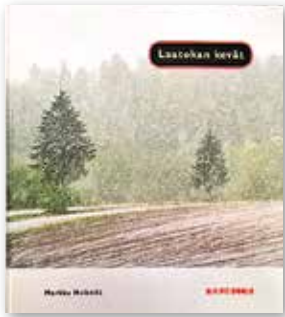
**Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
70-vuotisjuhla
Kirkkoaholla**
DVD-tallenne, kesto noin
1,5 tuntia. Hinta 20 €

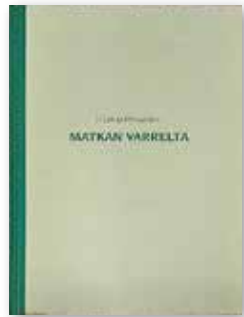
**Vpl. Pyhäjärvi
isännän viiri**
Suunnittelu Kaarle Viika,
1992. Koot ja hinnat:
45 x 300 cm, 6-7 m:n
tankoon. 80 €
45 x 400 cm, 8-9 m:n
tankoon. 90 €
55 x 400 cm, 10 m ja korke-
ampaan tankoon. 95 €

**Vpl. Pyhäjärvi
pöytästandaari**
Suunnittelu Kaarle Viika,
1963. Hinta 42 €

Laatokan kevät
Markku Heikkilä
Matkakirja Laatokan ympäri
Hinta 15 €

Matkan varrelta
Hilja Matikainen, runoja
Hinta 20 €

KUVA: SASTAMALAN SEUDUN MUSEO

1975: 2, 3, 10, 12 (1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11)
1974 (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12)
1973 (4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12)
1972 (2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 12)
1971: 1, 3, 5, 6, 10 (7, 11)

1970: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12
1969: 1, 11, 12
1968: 1, 6, 8, 11, 12 (10)
1967: 6, 7, 8, 9, 11

1965: 12
1963: 9, 10
1962: 8

1960: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
1959: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12 (7)
1958: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
1957: 1, 3, 4, 5, 6, 8, 11, 12
1956: 9, 10, 12
1955: 1, 2

Kuulutus!

Kuvassa on Pyhäjärvi-kokoelmaa museon arkistossa. Siellä on myös vanhoja Vpl. Pyhäjärvi-pitäjälehtiä. Luettelo kertoo puuttuvista lehtien numeroista. Jos varastojesi kätköistä löytyy yksittäisiä tässä lueteltuja numeroita, ota yhteyttä museoon. Päivitetty luettelo löytyy museon verkkosivuilta.

Lihavoidut puuttuvat kokonaan ja suluissa olevat ovat huonokuntoisia.

Vpl. Pyhäjärvi-seuran tuotteita

**Pyhäjärvi Vpl.
vaakunapaita**
Vanhan varaston loppu-
unmyynti: T-paita valkoi-
nen pyöreällä tai V-aukol-
la, helmenharmaa vain
pyöreällä kaula-aukol-
la. Hinta 7 €/paita ja kaksi
paitaa 10 €:lla.

**Dokumenttielokuva
Muistojen järvi,**
kuvattu vuosina 1939-44
Pyhäjärvellä,
mukana Kaarina Pärs-
sisen kirjoittama esite
elokuvasta.
DVD:n hinta 20 €

**Seuran 60-vuotis-
historiikki (2017)**
Hinta 20 €/kpl,
50-vuotishistoriikki
10 €/kpl ja ostettaessa
molemmat historiikit,
yhteensä 25 €.

**Pyhäjärvi Vpl.
-karttamuki**
Hinta 10€/kpl

Tilaukset ja tiedustelut:
Kaisa-Liisa Korhonen
puh. 050-5905 433,
kaisaliisako@gmail.com
Postittaessa lähetyksiin
lisätään postituskulut.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adressit

Karjalanneito

Iiris

Kullerot

Valoisa polku

Pyhäjärven kirkon
alttaritaulu

Adressi sisältää kaksi tai useampia
sisälehtivaihtoehtoja, joista voi valita

sopivimman ja poistaa ylimääräiset.
Hinta 12 euroa kappale + postikulut.

Tilaukset:
säätiön asiamieheltä

Tilaa Vpl. Pyhäjärvi

Itselleni
Lahjaksi
Osoitteenmuutos

Kestotilaus
1 vuosi
Irttonumero

Tilauhinnat 2021:
kotimaahan ja
ulkomaille
35 €/vuosi

Posti-
merkki
1,75 €

Lehden saaja / entinen osoite (tarpeeton yliviivataan)

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postino ja -toimipaikka _____

Lehden maksaja / uusi osoite

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postino ja -toimipaikka _____

Päiväys ja allekirjoitus _____

Kiinnostukseni kohde on (kylän nimi): _____

**Vpl. Pyhäjärvi
-lehti**

Säätiön asiamies
Kirsti Naskali
Miharintie 312
37200 Siuro